

Αθήνα, 1 Νοεμβρίου 2017
Αριθ. Πρωτ. Φ. 1300.2/48064/2017
Πληροφορίες:
Αικ. Βλάχου
Α. Παπαθανάσογλου

Κύριο
Γεώργιο Σταθάκη
Υπουργό Περιβάλλοντος & Ενέργειας
Μεσογείων 119
11526 Αθήνα

Θέσεις & Προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη επί του Σχεδίου Νόμου «Έρευνα και εκμετάλλευση λατομικών ορυκτών και άλλες διατάξεις»

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξετάζοντας το Σχέδιο Νόμου «Έρευνα και εκμετάλλευση λατομικών ορυκτών και άλλες διατάξεις», το οποίο κατατέθηκε προς δημόσια διαβούλευση στις 28.06.17, επιθυμεί, βάσει της συσσωρευμένης εμπειρίας που έχει αποκομίσει από τη διαμεσολάβηση σε συναφή ζητήματα, να υποβάλλει με το παρόν έγγραφο τις προτάσεις του με την τεκμηρίωση αυτών κατ' άρθρο.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:

A) Χωρικός Σχεδιασμός/ Λατομικές Ζώνες

- ✓ Αποτελεί άμεση προτεραιότητα η εκπόνηση Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για Ορυκτές Πρώτες Ύλες προκειμένου να καταδειχθούν οι δυνατότητες της πολιτείας όσον αφορά στην αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου με τρόπο περιβαλλοντικά ορθό και με σεβασμό των όμορων τοπικών κοινωνιών, ενισχύοντας και αξιοποιώντας φορείς (πολυετούς) γνώσης, όπως το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών και τα συναφή Πανεπιστημιακά και Πολυτεχνικά Ιδρύματα που μπορούν να λειτουργήσουν ως φορείς γνωμοδότησης. Περαιτέρω, ο καθορισμός των λατομικών περιοχών οφείλει να πραγματοποιείται στο πλαίσιο ή σε συμφωνία με τον Περιφερειακό και Τοπικό χωρικό σχεδιασμό, καθώς και με τα Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια (βλ. σχολιασμό άρθρ. 4).
- ✓ Κρίνεται ότι πρέπει να αποφευχθεί η μείωση της ζώνης εγγύτητας της λατομικής περιοχής από μικρούς, φθίνοντες και εγκαταλελειμμένους οικισμούς, ενώ θα πρέπει να καταβάλλεται ιδιαίτερη μέριμνα κατά το σχεδιασμό λατομικών περιοχών σε νησιωτικές περιοχές (βλ. σχολιασμό άρθρ. 6).
- ✓ Είναι αναγκαίος ο καθορισμός συγκεκριμένης ζώνης προστασίας από κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους, ενώ απαραίτητη θεωρείται η μη εξάλειψη της προϋπόθεσης

απόστασης των 500 μέτρων από προστατευόμενες περιοχές, κατά τον καθορισμό λατομικών περιοχών.

- ✓ Η αναδάσωση εντός λατομικών περιοχών οφείλει να είναι υποχρεωτική, εφόσον η καταστροφή του δασικού κεφαλαίου οφείλεται σε πυρκαγιά, παράνομη υλοτομία ή άλλη αιτία και δεν συντελείται στο πλαίσιο της νόμιμης εξορυκτικής δραστηριότητας (βλ. σχολιασμό άρθρ. 6).
- ✓ Η δημιουργία λατομείων αδρανών υλικών, εκτός λατομικών περιοχών, για την εξυπηρέτηση βιομηχανιών θα πρέπει να επιτρέπεται για τις νέες εκμεταλλεύσεις μόνο εφόσον προκύπτει, κατόπιν μελέτης, ότι δε δύνανται να εξυπηρετηθούν από τα κοιτάσματα που περικλείονται στις ήδη χωροθετημένες λατομικές περιοχές (βλ. σχολιασμό άρθρ. 10).
- ✓ Αντίστοιχα, για την εξυπηρέτηση δημοσίων έργων προτείνεται να ορίζεται ρητά ότι πρώτα θα καταβάλλεται κάθε προσπάθεια αξιοποίησης των ενεργών λατομείων της περιοχής και μόνο σε περίπτωση που αυτό καθίσταται ανέφικτο να δίδεται η δυνατότητα δημιουργίας νέων χώρων λατόμευσης (βλ. σχολιασμό άρθρ. 10).

B) Διαδικασία Αδειοδότησης – Έλεγχος

- ✓ Είναι καίριας σημασίας, κατά τη διαδικασία της γνωστοποίησης έναρξης της δραστηριότητας μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Άσκησης Δραστηριοτήτων και Ελέγχων (ΟΠΣ-ΑΔΕ) να υποβάλλονται ηλεκτρονικά και σκαναρισμένα όλα τα προαπαιτούμενα έγγραφα και εγκρίσεις από τους εκμεταλλευτές, προκειμένου να αποφευχθεί η έναρξη παράνομης εκμετάλλευσης εν αγνοία της Διοίκησης.
- ✓ Προτείνεται η σύντμηση του χρόνου της διαδικασίας έκδοσης ΑΕΠΟ μέσω της σύστασης μίας Δ/σης Λατομείων (ανά Περιφέρεια ή ανά Αποκεντρωμένη Διοίκηση), στελεχωμένη κατά το πρότυπο της επιτροπής του άρθρου 5 του παρόντος Σχεδίου Νόμου δηλ. της Επιτροπής Καθορισμού Λατομικών Περιοχών. Θα πρόκειται για μία υπηρεσία (σε επίπεδο Δ/σης), «μίας στάσης», η οποία θα στελεχώνεται από ευρύ φάσμα ειδικοτήτων, εξοικειωμένο ήδη, κατά προτίμηση, με τα θέματα που θα αντιμετωπίσει, είτε αυτά αφορούν στην αδειοδότηση, είτε στην έκδοση της ΑΕΠΟ, είτε στον συστηματικό έλεγχο της αποκατάστασης.
- ✓ Προκειμένου να υπάρξει ουσιαστική επιτάχυνση της διαδικασίας αδειοδότησης, μέσω χρησιμοποίησης εξειδικευμένου προσωπικού (κατά το πρότυπο των πρώην Επιθεωρήσεων Μεταλλείων), θα μπορούσαν εναλλακτικά (εφόσον κριθεί ότι δεν είναι εφικτή η πρόσληψη νέων επιστημόνων και δεν επαρκούν οι ήδη υπάρχοντες) να χρησιμοποιηθούν ειδικοί πιστοποιημένοι αξιολογητές κατά το πρότυπο του Μητρώου πιστοποιημένων αξιολογητών ΜΠΕ που θεσπίστηκε με το άρθρο 16 του ν.4014/11.
- ✓ Θα πρέπει να προβλεφθούν συγκεκριμένες τεχνικές απαιτήσεις ως προς το είδος των ερευνητικών εργασιών και τα επαγγελματικά προσόντα των ερευνητών λατομικών ορυκτών (βλ. σχολιασμό άρθρ. 49-60 ν. 4442/16).
- ✓ Η πολιτεία, εφόσον επιθυμεί να παράσχει ουσιαστικό περιβαλλοντικό έλεγχο και προστασία, οφείλει να ενσκήψει στα αντικειμενικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υπηρεσίες ελέγχου κατά την άσκηση του έργου τους. Ως εκ τούτου, οφείλει να ενσκήψει στα προβλήματα των ελεγκτικών της υπηρεσιών και να μεριμνήσει για τη στελέχωσή τους με επαρκές επιστημονικό δυναμικό, εξειδικευμένο για τους ελέγχους που καλείται να διενεργήσει και στο οποίο θα φροντίσει να παρέχει την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή για να το πράξει (βλ. σχολιασμό άρθρ. 13).
- ✓ Απαιτείται σαφής καθορισμός των όρων και προϋποθέσεων που θα οδηγούν στην επιβολή διακοπής λειτουργίας (προσωρινή ή οριστική), εφόσον διαπιστώνεται μη σύννομη λειτουργία των εκμεταλλεύσεων. Περαιτέρω, θα πρέπει να προβλεφθούν αποτελεσματικά κίνητρα συμμόρφωσης για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και του χρονοδιαγράμματος αποκατάστασης. Είναι αναγκαίο, επίσης, να θεσπιστεί αυστηρή νομοθεσία για την παράνομη εξόρυξη και την εμπορία προϊόντων χωρίς την

απαιτούμενη Σήμανση CE ή προϊόντα με ψευδή ή παραπλανητική Σήμανση CE (βλ. σχολιασμό άρθρ. 59).

Γ) Αποκατάσταση λατομικών χώρων

- ✓ Κρίνεται απολύτως απαραίτητο η αποκατάσταση να πραγματοποιείται παράλληλα με την εκμετάλλευση και μάλιστα βάσει συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων, ενώ τυχόν ανανέωση της άδειας εκμετάλλευσης θα πρέπει να προϋποθέτει την πιστή τήρηση του χρονοδιαγράμματος αποκατάστασης. Η συνεπής ολοκλήρωση των εργασιών αποκατάστασης επιπροσθέτως εξασφαλίζει θέσεις εργασίας, πεδίο ανάπτυξης καινοτόμων τεχνικών, και συνέχιση της οικονομικής δραστηριότητας και μετά το πέρας της εξόρυξης, ούτως ώστε η εξόρυξη να αποτελεί μία παροδική κατάσταση που οφείλει να επιστρέφει στην τοπική κοινωνία έναν αποκαταστημένο χώρο σύμφωνα με τις επιταγές της περιβαλλοντικής επιστήμης (βλ. σχολιασμό άρθρ. 13).
- ✓ Η αδειοδότηση των εγκαταστάσεων μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων από εκσκαφές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ) εντός λειτουργούντων λατομείων θα πρέπει να πραγματοποιείται ανεξαρτήτως από τη λειτουργία και την άδεια αποκατάστασης του λατομικού χώρου, ενώ είναι αναγκαίο να πραγματοποιείται αυστηρός έλεγχος, προκειμένου η δημιουργία μια νέας επιχείρησης εντός του λατομικού χώρου να μην χρησιμεύει ως πρόσχημα για την παράνομη λειτουργία εκμεταλλεύσεων και την παράλειψη αποκατάστασης του χώρου (βλ. σχολιασμό άρθρ. 13).
- ✓ Σχετικά με την αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων, ανενεργών λατομείων, η Διοίκηση οφείλει να ευαισθητοποιηθεί και να ενεργοποιηθεί. Θα πρέπει να σχεδιασθεί μία γενικότερη στρατηγική με βάση σύγχρονες προσεγγίσεις για την αξιοποίηση των εγκαταλελειμμένων χώρων, εκκινώντας από το Υ.Π.ΕΝ. και τις κεντρικές υπηρεσίες, οι οποίες οφείλουν να παράσχουν κατευθυντήριες οδηγίες, συνδρομή και συνεργασία με τα αρμόδια τμήματα των οικείων Περιφερειακών Ενοτήτων και τους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος. Αρχικά θα πρέπει να καταγραφούν οι εξοφλημένες περιοχές που χρήζουν αποκατάστασης και ακολούθως αφενός να εντοπισθούν οι υπόχρεοι προς αποκατάσταση και να διερευνηθούν πηγές και τρόποι χρηματοδότησης (βλ. σχολιασμό άρθρ. 13).

Δ) Αξιοποίηση παραπροϊόντων

- ✓ Χρήζει να περιληφθούν σαφείς κατευθύνσεις και να δοθούν τα κατάλληλα κίνητρα για την αξιοποίηση των παραγόμενων εξορυκτικών παραπροϊόντων ανά Περιφέρεια (τόσο κατά τον καθορισμό των λατομικών περιοχών) προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η οικονομική εκμετάλλευση κάθε επέμβασης, σύμφωνα με τις αρχές της ορθολογικής διαχείρισης λατομείων-μεταλλείων (βλ. σχολιασμό άρθρ. 3 & 4).
- ✓ Προτείνεται να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες θεσμικές αλλαγές και η δημιουργία κατάλληλων κινήτρων για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση όλων των παραπροϊόντων, όπου αυτό είναι εφικτό (βλ. σχολιασμό άρθρ. 3).

Ε) Μισθώματα

- ✓ Αναφορικά με τα ποσοστά των μισθωμάτων που αποδίδονται στους Δήμους ή τις Περιφέρειες που φιλοξενούν λατομικές δραστηριότητες και αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα προσφοράς αντισταθμιστικών οφελών για την παραχώρηση της λεγόμενης «κοινωνικής άδειας» κρίνεται δέον να αυξηθούν αναλογικά σε σχέση με αυτά που αποδίδονται στο δημόσιο (βλ. σχολιασμό άρθρ. 3).

Ζ) Εξόρυξη συλλεκτικών ορυκτών - απολιθωμάτων

- ✓ Να καθοριστεί σαφώς ο φορέας ή οι συναρμόδιοι φορείς που θα χορηγούν τις εν λόγω άδειες, ενώ στις αρμοδιότητες τους πρέπει να περιληφθεί η φύλαξη και η

προστασία των θέσεων εξόρυξης, με την υποχρέωση επιβολής κυρώσεων στους παραβάτες (βλ. σχολιασμό άρθρ. 1).

- ✓ Ενδείκνυται να επιχειρηθεί, ανά θέση, η εκτίμηση του είδους, ποσότητας και ποιότητας των συλλεκτικών πετρωμάτων με σκοπό την ορθολογική εξόρυξή τους, ενώ οι σχετικές άδειες πρέπει να χορηγούνται βάσει συγκεκριμένων όρων, όπως αυτοί περιγράφονται κατωτέρω (βλ. σχολιασμό άρθρ. 1).
- ✓ Είναι αναγκαίο να επανεξεταστούν οι διατάξεις περί εξόρυξης απολιθωμάτων, λαμβανομένης υπόψη της υφιστάμενης νομοθεσίας για τα παλαιοντολογικά ευρήματα, ενώ πριν λάβει χώρα οιαδήποτε ρύθμιση περί της δυνατότητας εξόρυξης απολιθωμάτων για συλλεκτικούς σκοπούς, πρέπει πρώτα να έχει επιτευχθεί νομοθετικά, διοικητικά και πρακτικά η ικανή προστασία των απολιθωματοφόρων θέσεων και ευρημάτων (βλ. σχολιασμό άρθρ. 1).

ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗ & ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΤΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ & ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ:

Άρθρο 1:

Με το άρθρο 1 του ανωτέρω νομοσχεδίου καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι κατηγορίες των λατομικών ορυκτών, προσθέτοντας ρητά στις κατηγορίες αυτών που ήδη προβλέπονταν στο άρθρ. 5 του Μεταλλευτικού Κώδικα και στο άρθρ. 2 του ν. 669/77, τα συλλεκτικά ορυκτά. Ως τέτοια ενδεικτικά αναφέρονται ο χαλαζίας, ο αχάτης, ο αμέθυστος κλπ, αλλά και τα απολιθώματα, καθώς και τμήματα απολιθωματοφόρων οριζόντων.

Στο παρόν Σχέδιο Νόμου ορίζεται ότι προκειμένου να ενταχθούν σε αυτή την κατηγορία τα ανωτέρω ορυκτά πρέπει να εξορύσσονται χειρωνακτικά, σε μικρές ποσότητες και μέγεθος και να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για ερευνητικούς, επιδεικτικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Ακολουθώντας, στο άρθρ. 9 παρ. 5 του νομοσχεδίου προβλέπεται: «*Η αποκομιδή δειγμάτων των ορυκτών και πετρωμάτων του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 3α του άρθρου 1 επιτρέπεται μόνο κατόπιν ειδικής έγκρισης. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας διάταξης καθώς και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και η διαδικασία χορήγησης της σχετικής έγκρισης, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας*».

Μέχρι σήμερα, δεν καθοριζόταν το πλαίσιο εντός του οποίου μπορούσε να γίνεται η εκμετάλλευση των εν λόγω ορυκτών, καθώς η νομοθεσία εστίαζε στα βιομηχανικώς αξιοποιήσιμα κοιτάσματα. Η μόνη αναφορά στη νομοθεσία, αλλά σχετικά με την έρευνα από αλλοδαπούς επιστήμονες γίνεται στην ΚΥΑ 846/10.02.73 «*Εκπόνησις γεωλογικών εν γένει μελετών εν Ελλάδι υπό αλλοδαπών Επιστημόνων*», σύμφωνα με την οποία το ΙΓΜΕ έχει την αρμοδιότητα του συντονισμού και ελέγχου των γεωλογικών μελετών που πραγματοποιούνται από αλλοδαπούς γεωλόγους. Περαιτέρω χορηγεί σημειώματα για την εκτός Ελλάδος μεταφορά των δειγμάτων πετρωμάτων, ορυκτών και απολιθωμάτων, ενώ είναι αναγκαίος ο έλεγχος του εν λόγω υλικού για να διαπιστωθεί εάν αυτό στερείται οποιασδήποτε εμπορικής ή αρχαιολογικής αξίας.

Η ανάγκη προστασίας των συλλεκτικών ορυκτών, αλλά και ελέγχου όσων τα εξορύσσουν, έχει ήδη αποτυπωθεί από τον Συνήγορο του Πολίτη στις προτάσεις που κατέθεσε ενώπιον της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής για την προστασία του Περιβάλλοντος στη συνεδρίαση με θέμα «*Προστασία του Γεωπεριβάλλοντος: Η κατάσταση σήμερα, προβλήματα και προοπτικές*»¹. Η πάγια θέση της Αρχής περί προστασίας του γεωπεριβάλλοντος είναι ότι οι γεώτοποι (φυσικοί & ανθρωπογενείς) πρέπει να προστατεύονται ευθέως από διάταξη νόμου, άνευ της αναγκαιότητας έκδοσης οιασδήποτε

¹ Σχετικό link: <https://www.synigoros.gr/?i=quality-of-life.el.pznews.418640>

διοικητικής πράξης, με την παράλληλη πρόβλεψη ολοκληρωμένης προστασίας τους από συγκεκριμένο φορέα της διοίκησης.

Επί του συγκεκριμένου ζητήματος, η Αρχή θα ήθελε να επισημάνει τα εξής ζητήματα:

- 1) Να καθοριστεί σαφώς ο φορέας ή οι συναρμόδιοι φορείς που θα χορηγούν τις εν λόγω άδειες, ενώ στις αρμοδιότητες τους πρέπει να περιληφθεί η φύλαξη και η προστασία των θέσεων εξόρυξης.
- 2) Προκειμένου να επιτυγχάνεται η βιώσιμη διαχείριση των προπεριγραφόμενων ορυκτών είναι αναγκαίο να υπάρχει, κατά το δυνατόν, σαφής εικόνα και καταγραφή των διαθεσίμων που εντοπίζονται σε συγκεκριμένες περιοχές, είτε αυτές αφορούν επιφανειακές είτε υπόγειες θέσεις. Με βάση τις ανωτέρω καταγραφές πρέπει να καθορίζεται η μέγιστη ποσότητα που δύναται να εξορυχθεί, χωρίς τον κίνδυνο μεγάλης μείωσης του κοιτάσματος, ανά θέση.
- 3) Είναι απαραίτητη η πρόβλεψη αυστηρών ποινών και διοικητικών κυρώσεων σε όσους παραβαίνουν τις εκάστοτε διατάξεις, δεδομένου ότι μέχρι και σήμερα καταγράφονται εξαιρετικά ανησυχητικά φαινόμενα εξαγωγής μεγάλου όγκου και σημαντικής αξίας ορυκτών, με στόχο την πώλησή τους.
- 4) Σε περιπτώσεις που τα ορυκτά αυτά εντοπίζονται εντός ανενεργών μεταλλευτικών στοών, οφείλεται να εξετάζεται αφενός η δυνατότητα εισόδου με βάση τους κανόνες ασφαλείας, αφετέρου ο ακριβής τρόπος συλλογής, ώστε να μην βλάπτεται το μεταλλείο. Επίσης, είναι απαραίτητο να προβλεφθεί ότι κάθε φορέας ή άτομο δεν θα δύναται να υπερβεί έναν συγκεκριμένο αριθμό σχετικών εγκρίσεων εξόρυξης ανά έτος, με στόχο να αποτραπεί η κατάχρηση του εν λόγω δικαιώματος, καθώς και η εμπορική εκμετάλλευση των ορυκτών αυτών. Τέλος, σε περίπτωση που υφίστανται αρχαίες στοές και η εξόρυξη σκοπεύεται να πραγματοποιηθεί εντός ή σε εγγύτητα με αυτές, είναι απαραίτητο να χορηγείται η έγκριση της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας.
- 5) Καθίσταται αναγκαίο να απαγορευθεί οιαδήποτε συλλογή πετρωμάτων από σπηλαιώδεις σχηματισμούς/ σπήλαια, τόσο λόγω του εξειδικευμένου προστατευτικού πλαισίου τους από τις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου, όσο και λόγω της αναγκαιότητας απολύτου προστασίας τους, με βάση τις αρχές της γεωδιατήρησης.
- 6) Οι σχετικές διατάξεις περί εξόρυξης απολιθωμάτων επιτάσσεται να επανεξεταστούν σε σχέση με το ήδη ισχύον νομικό πλαίσιο δεδομένου ότι: α) σύμφωνα με το άρθρ. 2 του ν. 3028/02 «*Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη*», β) κατά το άρθρ. 36 του ν. 3028/02 συστηματικές ανασκαφές για τον εντοπισμό και έρευνα παλαιοντολογικών καταλοίπων διενεργούνται από το ΥΠΠΟΑ, αλλά και από επιστημονικούς ερευνητικούς φορείς της ημεδαπής, με εξειδίκευση στον τομέα της αρχαιολογικής και παλαιοντολογικής έρευνας, γ) με τον Οργανισμό του ΥΠΠΟΑ (ΠΔ 104/2014) στις αρμοδιότητες της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας ανήκει η προώθηση της παλαιοανθρωπολογικής/ παλαιοντολογικής έρευνας και η προβολή του σπηλαιολογικού πλούτου της χώρας, δ) στο άρθρ. 307 του ν. 5343/1932 «*Περί οργανισμού του Πανεπιστημίου Αθηνών*», που προκύπτει ότι ακόμα βρίσκεται σε ισχύ, η ενέργεια παλαιοντολογικών ανασκαφών απολελιθεμένων σπονδυλόζων αναφέρεται ότι πραγματοποιείται κατόπιν άδειας της Εφορείας του Εθνικού Φυσιογνωστικού Μουσείου, η οποία χορηγείται μετά από πρόταση του Διευθυντή του Παλαιοντολογικού Μουσείου του Πανεπιστημίου Αθηνών (αντίστοιχες αρμοδιότητες προβλέπονται και για το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), ε) με την ΚΥΑ 846/10.02.1973, που αναφέρθηκε ανωτέρω, απαγορεύεται στους αλλοδαπούς ερευνητές η διενέργεια παλαιοντολογικών ανασκαφών άνευ αδείας και προβλεπόταν το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως να προβεί σε έκδοση των απαιτούμενων διατάξεων με πρόβλεψη σχετικών κυρώσεων για όσους παραβαίνουν τις σχετικές διατάξεις.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο διερεύνησης υποθέσεων που αφορούσαν την προστασία μεγάλης αξίας παλαιοντολογικών ευρημάτων, είχε καταθέσει τις απόψεις του προς τα αρμόδια Υπουργεία σχετικά με το ζήτημα και την αναγκαιότητα ολοκληρωμένης προστασίας αυτών είτε αυτά συνδέονται είτε όχι με την ανθρώπινη ύπαρξη². Επιπλέον, οι σχετικές προβλέψεις πρέπει να εξεταστούν με μέγιστη προσοχή προκειμένου, πριν οιαδήποτε ρύθμιση περί δυνατότητας εξόρυξης απολιθωμάτων για συλλεκτικούς σκοπούς, να επιτευχθεί πρώτα νομοθετικά, διοικητικά και πρακτικά η ικανή προστασία των απολιθωματοφόρων θέσεων και ευρημάτων, καθώς η αλόγιστη εξόρυξή τους σε πλείστες περιπτώσεις λαμβάνει ιδιαίτερα ανησυχητικές διαστάσεις, με αποτέλεσμα να καταστρέφονται μοναδικά για την επιστημονική κοινότητα ευρήματα και οι γεώτοποι που τα φιλοξενούν.

Άρθρο 2:

Στο άρθρ. 2 καθορίζονται οι όροι για την έρευνα και εκμετάλλευση λατομικών ορυκτών. Στην παρ. 1 ορίζεται ότι το δικαίωμα έρευνας και εκμετάλλευσης ανήκει στον ιδιοκτήτη της εδαφικής έκτασης, μέσα στην οποία εντοπίζονται. Εν συνεχεία, στην παρ. 5 του εν λόγω άρθρου, προβλέπεται ότι σε δημόσιες δασικές εκτάσεις ή σε δημόσιες χορτολιβαδικές, το δικαίωμα αυτό ανήκει στο δημόσιο. Εάν υπάρχει διεκδίκηση των δικαιωμάτων κυριότητας έναντι του δημοσίου οι διεκδικούντες δεν μπορούν να εμποδίσουν την εκμετάλλευση λατομείων και οι εκτάσεις αυτές θεωρούνται δημόσιες μέχρι την επίλυση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Η διάταξη αυτή συνάγεται ότι βρίσκει νομικό έρεισμα στο τεκμήριο κυριότητας υπέρ του δημοσίου στα δάση και στις δασικές εκτάσεις.

Σύμφωνα με το άρθρ. 62 του ν. 998/79, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρ. 37 του ν. 4280/14 «Επί των πάσης φύσεως αμφισβητήσεων ή διενέξεων ή δικών μεταξύ του Δημοσίου, είτε ως ενάγοντος είτε ως εναγομένου είτε ως αιτούντος είτε ως καθ' ου ή αίτηση, και φυσικού ή νομικού προσώπου, το οποίο προβάλλει ή αξιώνει οποιοδήποτε δικαίωμα, εμπράγματο ή μη, επί των δασών, των δασικών εκτάσεων το ως άνω φυσικό ή νομικό πρόσωπο οφείλει να αποδείξει την παρ' αυτώ ύπαρξη του δικαιώματός του. Κατ' εξαίρεση η διάταξη αυτή δεν ισχύει στις περιφέρειες των Πρωτοδικείων των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης, των Νομών Λέσβου, Σάμου, Χίου και Κυκλάδων, των νήσων Κυθήρων, Αντικυθήρων, καθώς και της περιοχής της Μάνης, όπως αυτή ορίζεται από διοικητικά όρια των Καλλικρατικών Δήμων Ανατολικής και Δυτικής Μάνης». Ως εκ τούτου, εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι το μαχητό τεκμήριο κυριότητας υπέρ του δημοσίου δεν ισχύει για τις ανωτέρω περιοχές, γεγονός το οποίο θα πρέπει οπωσδήποτε να ληφθεί υπόψη, στο πλαίσιο της εν λόγω διάταξης.

Σύμφωνα με το άρθρ. 17 του Συντάγματος παρ 1 και 2: «Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος, 2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο». Ακολούθως στο άρθρ. 18 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται: «Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την ιδιοκτησία και τη διάθεση των μεταλλείων, ορυχείων, σπηλαίων, αρχαιολογικών χώρων και θησαυρών, ιαματικών, ρεόντων και υπόγειων υδάτων και γενικά του υπόγειου πλούτου». Στην παρ. 5 του ίδιου άρθρου αναφέρονται τα εξής: «Εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους, μπορεί να προβλεφθεί με νόμο και κάθε άλλη στέρση της ελεύθερης χρήσης και κάρπωσης της ιδιοκτησίας που απαιτείται από ιδιαίτερες περιστάσεις. Νόμος ορίζει τον

² Έγγραφο ΣτΠ υπ' αριθμ. πρωτ.: 6184.2.5/2008

υπόχρεο και τη διαδικασία καταβολής στο δικαιούχο του ανταλλάγματος της χρήσης ή κάρπωσης, το οποίο πρέπει να ανταποκρίνεται στις υφιστάμενες κάθε φορά συνθήκες».

Από την παρ. 1 του άρθρ. 18 προκύπτει ότι στις περιπτώσεις του δυνητικού περιορισμού της ιδιοκτησίας δια νόμου δεν περιλαμβάνονται τα λατομεία. Εντούτοις, με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου παρέχεται η δυνατότητα στον νομοθέτη να ορίζει διαφορετικά, εφόσον υπάρχουν ιδιαίτερες περιστάσεις. Οι διατάξεις του εν λόγω άρθρου του Σχεδίου Νόμου έρχονται να καλύψουν το χρονικό κενό, το οποίο μεσολαβεί μέχρι την απόδειξη της ιδιοκτησίας υπέρ ή μη του δημόσιου. Η Αρχή εκτιμά ότι η πρόβλεψη της ακώλυτης εξορυκτικής εκμετάλλευση των εκτάσεων από το δημόσιο, για τις οποίες έχουν εγερθεί δικαστικά ζητήματα κυριότητας (λαμβάνομένου υπόψη ότι μπορεί να έχει ζητηθεί και προσωρινή παροχή δικαστικής προστασίας), δύναται να βλάψει τη μελλοντικώς πιθανά αποδειχθείσα ως τέτοια, ιδιωτική ιδιοκτησία, δεδομένου ότι εφόσον κριθεί ότι η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο, η εκμετάλλευση που θα έχει ήδη λάβει χώρα, αλλοιώνει ριζικά τη χρήση και τον χαρακτήρα της έκτασης. Η διάταξη του επόμενου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρ. 2 που προβλέπει ότι σε περίπτωση απόδειξης κυριότητας των εκτάσεων υπέρ φυσικού ή νομικού προσώπου τα μισθώματα επιστρέφονται στον ιδιοκτήτη ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη δεν καλύπτει το γεγονός ότι πλέον έχει υπάρξει, παρά τη βούληση του τελικώς αποδειχθέντα ως ιδιοκτήτη, αλλαγή χρήσης της εκτάσεως σε βλάβη, μάλιστα του δασικού κεφαλαίου.

Άρθρο 3:

Με το άρθρο 3 και συγκεκριμένα με τις παρ. 1, 2 και 3 παρέχεται η δυνατότητα παράτασης της 20ετούς μίσθωσης, για την εκμετάλλευση οιασδήποτε κατηγορίας ορυκτών, για άλλα 20 έτη. Περαιτέρω και εφόσον δεν έχουν εξαντληθεί τα εκμεταλλεύσιμα κοιτάσματα υπάρχει η δυνατότητα επέκτασης της σύμβασης μέχρι τα 70 έτη (παρ. 3). Επισημαίνεται ότι στο αρθρ. 6 του ν. 1428/84 «*Εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών και άλλες διατάξεις*» προβλέπεται δυνατότητα δύο πενταετών παρατάσεων, μέχρι δηλαδή της συμπλήρωσης 30 χρόνων. Επίσης, στο άρθρ. 18 του ν. 669/77 προβλέπεται ως μέγιστο όριο συμβάσεων μισθώσεως, για οιαδήποτε κατηγορία ορυκτών, τα 40 έτη.

Οι λατομικές δραστηριότητες ενισχύουν σε μεγάλο βαθμό την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, αλλά προξενούν και έντονη υποβάθμιση του περιβάλλοντος η οποία, ωστόσο, μπορεί μερικώς να αρθεί με την αποκατάσταση του λατομικού χώρου. Η ανωτέρω δυνατότητα παράτασης της μίσθωσης στα 70 έτη θέτει, κυρίως, ζητήματα που σχετίζονται με την αναγκαιότητα της σταδιακής αποκατάστασης μιας έκτασης πριν τη λήξη της εκμετάλλευσής³.

Περαιτέρω, στο άρθρ. 3 παρ. 1 εδ. 2 του Σχεδίου Νόμου για τα λατομεία που λειτουργούν εξυπηρετώντας την εκτέλεση δημοσίων έργων δεν προβλέπεται συγκεκριμένος χρόνος μίσθωσης και ουσιαστικά η διάρκεια αυτής πρέπει να σύμφωνη με την πορεία του έργου και την αναγκαιότητα εξόρυξης για την απόληψη της απαιτούμενης ποσότητας υλικών. Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να προβλεφθεί ότι η αναγκαιότητα εξόρυξης και άρα ο χρόνος της μίσθωσης, σε περιπτώσεις εκτεταμένων χωρικά δημοσίων έργων, λήγει με την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου τμήματος του έργου που εξυπηρετεί και όχι με το πέρας του συνόλου αυτού.

Στην παρ. 6 του άρθρ. 3 καθορίζονται τα ποσοστά των μισθωμάτων που αποδίδονται στο Δημόσιο και στην Περιφέρεια. Κατά την άποψη της Αρχής και λαμβανομένης υπόψη της αναγκαιότητας δημιουργίας αντισταθμιστικών οφελών, στις περιοχές που οχλούνται από την εγκατάσταση των εν λόγω εκμεταλλεύσεων, κρίνεται δέον να αποδίδεται μεγαλύτερο ποσοστό επί των μισθωμάτων που έχουν προβλεφθεί στους οικείους Δήμους ή Περιφέρειες, με περιορισμό των αντίστοιχων ποσοστών υπέρ του Δημοσίου. Η πρόταση αυτή έχει ως

³ Βλ. παρατηρήσεις στο άρθρο 13

στόχο την παροχή της λεγόμενης «κοινωνικής άδειας» και την αποτροπή των αντιδράσεων των τοπικών κοινωνιών που συχνά συνοδεύουν την εγκατάσταση εξορυκτικών δραστηριοτήτων.

Στην παρ. 7 προσδιορίζεται η δυνατότητα εκμετάλλευσης των παραπροϊόντων οιασδήποτε κατηγορίας ορυκτών. Συγκεκριμένα, στο εδ. 2 προβλέπεται ότι: «*Η ποσότητα των αδρανών τούτων υλικών, που δύναται να διατεθεί ελεύθερα, είναι η τυχόν εναπομείνασα πέραν της απαιτούμενης για την αποκατάσταση του λατομικού χώρου και πρέπει να προσδιορίζεται στις μελέτες (τεχνική και περιβαλλοντικών επιπτώσεων), οι οποίες εγκρίνονται αρμοδίως*».

Με την ΚΥΑ 39624/2209/Ε103/2009 «*Μέτρα, όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2006/21/ΕΚ*», ορίζεται ότι: «*εξορυκτικά απόβλητα θεωρούνται τα απόβλητα που προκύπτουν από την αναζήτηση, την εξόρυξη, την επεξεργασία και την αποθήκευση ορυκτών πόρων και από την εκμετάλλευση λατομείων*» και απαγορεύεται η εγκατάλειψη, εκφόρτωση ή η ανεξέλεγκτη εναπόθεσή τους. Στο άρθρ. 11 παρ. Β. εδ. 1.2 της ΚΥΑ 39624/2209/Ε103/2009 καθορίζεται ότι στην περίπτωση του Μικτού Φορέα Διαχείρισης (όταν δηλαδή ο φορέας εκμετάλλευσης του ορυκτού είναι και ο φορέας διαχείρισης αποβλήτων) η ΜΠΕ είναι αναγκαίο να προβλέπει τόσο την καθαυτή δραστηριότητα της εξόρυξης, όσο και την εγκατάσταση διαχείρισης των εξορυκτικών αποβλήτων, ως έργο συνοδευτικό. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρ. 6 παρ. 3 του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΚΜΛΕ) (ΥΑ 12050/2223/2011) οι επιχειρήσεις οφείλουν να προβλέπουν τη δυνατότητα αξιοποίησης των παραπροϊόντων ή υποπροϊόντων της παραγωγικής διαδικασίας. Αν αυτό δεν είναι οικονομικά εφικτό, τότε αυτά πρέπει να απομακρύνονται και να αποτίθενται με ασφαλή τρόπο, ενώ προτάσσεται η Εφαρμογή των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών (ΒΑΤ) τόσο κατά την έρευνα και την εξόρυξη, όσο και για την απόθεση-διαχείριση των αποβλήτων. Περαιτέρω, ο φορέας διαχείρισης των εξορυκτικών αποβλήτων υποχρεούται να καταρτίζει Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (Σ.Δ.Α.) (άρθρ. 5 της ΚΥΑ 39624/2209/Ε103/2009). Κύριοι στόχοι του σχεδίου διαχείρισης οφείλουν να είναι οι ακόλουθοι: 1. Πρόληψη ή μείωση της παραγωγής αποβλήτων και των επιβλαβών τους επιπτώσεων, 2. Προαγωγή της αξιοποίησης των εξορυκτικών αποβλήτων μέσω της ανακύκλωσης, της επαναχρησιμοποίησης ή ανάκτησής τους και τέλος, 3. Εξασφάλιση ασφαλούς βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης διάθεσής τους. Από το συνδυασμό όλων των ανωτέρω διατάξεων εξάγεται το συμπέρασμα ότι ο φορέας της εκμετάλλευσης αφενός φέρει ευθύως την ευθύνη για τα απόβλητα που παράγει και αφετέρου οφείλει να τηρεί, κατά σειρά προτεραιότητας, τις αρχές της πρόληψης – μείωσης/ επανάχρησης – ανάκτησης/ ασφαλούς διάθεσης.

Με βάση τα ανωτέρω και σε συμφωνία με τις Ευρωπαϊκές απαιτήσεις για τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων, αλλά κυρίως προκειμένου να επιτευχθεί η βιώσιμη διαχείριση του μη ανανεώσιμου ορυκτού πλούτου της χώρας κρίνεται αναγκαίο να καταβληθεί προσπάθεια να οριστεί ως υποχρεωτική η αξιοποίηση των παραπροϊόντων οιασδήποτε κατηγορίας ορυκτών. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα, το οποίο καταδεικνύει την αναγκαιότητα μιας τέτοιας πρόβλεψης, αναφέρεται η περίπτωση των λατομείων μαρμάρων, στα οποία από το σύνολο της εξορυχθείσας ύλης, πάνω από 80% είναι στείρα υλικά, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μεγάλου όγκου αδρανών υλικών.

Άρθρο 4:

Στο άρθρο 4 καθορίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού περιοχών ως λατομικών. Αυτό αφορά μόνο την εκμετάλλευση αδρανών υλικών, ενώ στην περίπτωση της εκμετάλλευσης των μαρμάρων και των βιομηχανικών ορυκτών ισχύει η in situ χωροθέτηση, δηλαδή τα λατομεία αυτά εγκαθίστανται στη θέση που θα εντοπισθούν τα υπό εκμετάλλευση ορυκτά. Συγκεκριμένα, η αδειοδότηση λατομείων αδρανών υλικών διενεργείται σε περιοχές που έχουν καθοριστεί ως λατομικές και οι εκμεταλλεύσεις εντός αυτών χαρακτηρίζονται,

απευθείας από τον νόμο ως δημοσίας ωφέλειας (αρθ. 3 παρ. 5 του ν. 2115/93)⁴. Σημειώτεον ότι οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρ. 20 του ν. 2115/1993, που παρείχαν αρχικά στη Διοίκηση τη δυνατότητα χρονικής επέκτασης του μεταβατικού καθεστώτος λειτουργίας λατομείων που βρίσκονταν εκτός λατομικών περιοχών, έχουν κριθεί αντισυνταγματικές από το ΣτΕ⁵.

Στο άρθρ. 4 παρ. 2 του Σχεδίου Νόμου προβλέπεται ότι λατομικές περιοχές καθορίζονται όταν δεν επαρκούν τα κοιτάσματα των ήδη λειτουργούντων λατομείων σε λατομικές περιοχές του νομού. Στο επόμενο εδάφιο ορίζεται: «Για τον υπολογισμό των απολήψιμων αποθεμάτων αδρανών υλικών, με σκοπό την κάλυψη των εκτιμώμενων αναγκών για περίοδο τουλάχιστον σαράντα (40) ετών, λαμβάνονται υπόψη και τα κοιτάσματα τυχόν αδιάθετων λατομικών χώρων, εντός των ήδη καθορισμένων λατομικών περιοχών, καθώς και τα τυχόν παραγόμενα αδρανή υλικά από δραστηριότητες ανακύκλωσης (ΑΕΚΚ)».

Σε συμπλήρωση της ανωτέρω διάταξης και σε ακολουθία με όσα ανωτέρω αναπτύχθηκαν για την εκμετάλλευση των παραπροϊόντων, η Αρχή κρίνει ότι θα πρέπει να συμπεριληφθούν ρητά στα απολήψιμα αποθέματα των αδρανών υλικών και τα παραγόμενα παραπροϊόντα, καθώς και να καθορισθεί, με ακόλουθη νομοθετική πράξη, η μεθοδολογία προσδιορισμού της διαθέσιμης ποσότητας ΑΕΚΚ ανά Περιφέρεια.

Σύμφωνα με το [Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Χώρας](#) (άρθρο 7 (B)) στοχεύεται α) η διατήρηση της εξορυκτικής δραστηριότητας στις υφιστάμενες περιοχές εκμετάλλευσης και β) η διασφάλιση της δυνατότητας επέκτασης σε περιοχές όπου εντοπίζονται νέα κοιτάσματα ή νέα ορυκτά. Οι πόροι οι οποίοι κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικοί είναι εκείνοι που καλύπτουν εγχώριες ανάγκες ή διατίθενται στις διεθνείς αγορές. Σχετικά με τη χωροθέτηση των λατομείων αδρανών υλικών πρέπει να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη και με μικρότερο κόστος κάλυψη των αναγκών των λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων και έργων υποδομής, παράλληλα με την ελάχιστη δυνατή επίπτωση στο περιβάλλον. Ιδίως εξετάζεται αν οι χώροι εξόρυξης βρίσκονται α. πλησίον των αγορών με μεγάλη ζήτηση (πχ. αστικά κέντρα), β. πλησίον περιοχών για τις οποίες είναι αναγκαία η εξορυσσόμενη ύλη προκειμένου να παραχθούν προϊόντα που συνδέονται με την πολιτιστική κληρονομιά (πχ. παραδοσιακά κτίσματα) και γ. πλησίον τσιμεντοβιομηχανιών.

Η χωροθέτηση των υπαιθρίων εξορυκτικών δραστηριοτήτων οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις γενικές και ειδικές κατευθύνσεις του χωρικού σχεδιασμού καθώς και τον περιφερειακό και τοπικό χωροταξικό σχεδιασμό. Στο ν. 4447/16 (άρθρ. 5) αναφέρεται ότι τα ειδικά χωροταξικά σχέδια προσδιορίζουν τις στρατηγικές κατευθύνσεις σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων, για τη χωρική διάρθρωση τομέων ή κλάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων

⁴ Με την υπ' αριθμ.: 3174/15 απόφαση του ΣτΕ κρίθηκαν τα ακόλουθα: «Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, οι οποίες συνάδουν προς την επιβαλλόμενη με το άρθρο 24 του Συντάγματος υποχρέωση της προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, ο καθορισμός των λατομικών περιοχών πρέπει να είναι προϊόν ειδικής μελέτης κατά την οποία ενδεχόμενες συγκρούσεις χρήσεων γης εξετάστηκαν επισταμένως και η επιλογή θεμελιώθηκε επί αποδεδειγμένου οφέλους από πλευράς δημόσιου συμφέροντος. Η μελέτη αυτή πρέπει να γίνει είτε η Διοίκηση καταλήγει στον καθορισμό λατομικών περιοχών είτε όχι. Κατά τις ίδιες εξ άλλου διατάξεις, η κατ' εξαίρεση εκμετάλλευση λατομείου αδρανών υλικών εκτός λατομικών περιοχών σε νησιωτικό χώρο επιτρέπεται μόνο όταν δεν κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία τέτοιων περιοχών ή καθίσταται αδύνατη λόγω των θεσπιζόμενων με τις διατάξεις αυτές απαγορεύσεων, η σχετική δε κρίση πρέπει να γίνεται κατά τα ανωτέρω, κατόπιν ειδικής μελέτης και να εκφράζεται ρητώς με πράξη του οικείου νομάρχη (ΣτΕ 4443/2005, 4441/2005, 951/1996 πρβλ.ΣτΕ4607/2011 (3174/15 ΣτΕ, 3990/92, 3991/92)».

⁵ Βλ. ΣτΕ 4726/95: "...επειδή το σύστημα των λατομικών περιοχών έχει Συνταγματική, κατά τα άνω, κάλυψιν και ούτως δεν είναι δυνατόν να καταργηθεί δια νόμου ή να αποδυναμωθεί δια νομοθετικών διατάξεων ως των προμνημονευθεισών των παρ. 4 και 8 του άρθρου 20 του Ν. 2115/1993, αι οποίοι επιτρέπουν ή νομιμοποιούν την λατόμησιν εκτός τοιούτων περιοχών και δη άνευ αδείας...αι ως άνω διατάξεις είναι ανίσχυροι ως αντικείμενοι εις το άρθρον 24 του Συντάγματος.

και γενικότερα τομέων ανάπτυξης εθνικής σημασίας σε εξειδίκευση της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής, εφόσον αυτή εμπεριέχει σχετικές κατευθύνσεις και την προστασία του πολιτιστικού και φυσικού τοπίου⁶. Επίσης, στο άρθρ. 7 παρ. 4 του ανωτέρω νόμου ορίζεται: «Μετά την έγκριση των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων, κάθε οικιστική, παραγωγική ή άλλη ανάπτυξη επιτρέπεται μόνον εφόσον είναι συμβατή με τις χρήσεις γης και τους λοιπούς όρους και περιορισμούς που καθορίζονται με αυτά»⁷.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η κατάρτιση Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις Ορυκτές Πρώτες Ύλες αποτελεί άμεση προτεραιότητα προκειμένου να καταδειχθούν οι δυνατότητες της πολιτείας όσον αφορά στην αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου με τρόπο περιβαλλοντικά ορθό και με σεβασμό των όμορων τοπικών κοινωνιών.

Πέραν της αναγκαιότητας κατάρτισης Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις Ορυκτές Πρώτες Ύλες εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι στην παρ. 3 εδ. β) του άρθρου 4 του Σχεδίου Νόμου πρέπει να διατυπωθεί σαφώς ότι οι λατομικές περιοχές θα πρέπει να καθορίζονται στο πλαίσιο των περιφερειακών και τοπικών χωρικών σχεδιασμών και ότι, σε κάθε περίπτωση, είναι επιβεβλημένο να λαμβάνονται αυστηρά υπόψη οι χωροταξικοί σχεδιασμοί, όπου υπάρχουν, και να γίνονται σεβαστοί, κατά τον καθορισμό λατομικών περιοχών. Εκτός των ανωτέρω, η περίοδος εκτίμησης των 40 ετών σε επάρκεια αδρανών υλικών για τη δημιουργία λατομικών περιοχών, θα πρέπει να επανεξεταστεί υπό το πρίσμα και της νομολογίας του ΣτΕ που έκρινε ότι η πρόβλεψη μεγάλης περιόδου αναφοράς δεν επιτρέπει ασφαλείς προβλέψεις και οδηγεί σε υπερεκτίμηση των αναγκών σε αδρανή⁸.

⁶ Είναι χαρακτηριστικό ότι με την ΥΑ υπ αριθμ. 37691/2007 είχαν θεσπιστεί οι προδιαγραφές για την εκπόνηση των μελετών γεωλογικής καταλληλότητας που συντάσσονταν στο, στο τροποποιημένο πλέον, με το ν. 4447/2016, πλαίσιο των ΣΧΟΑΠ. Οι μελέτες γεωλογικής καταλληλότητας στόχευαν να ορίσουν τις ζώνες δυναμικού εκμεταλλεύσιμων γεωλογικών πόρων, καθώς και αυτές τις ανάδειξης και διατήρησης του γεωπεριβάλλοντος.

⁷ Με την απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ 1569/2005, η οποία εξέτασε τη λειτουργία λατομείου εκτός λατομικής περιοχής, κρίθηκε ότι: «Από την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης απορρέει η υποχρέωση σχεδιασμού και προγραμματισμού για την εξόρυξη πρώτων υλών και αδρανών υλικών, ώστε να εξασφαλίζεται αφενός μεν η μείωση των δυσμενών για το περιβάλλον επιπτώσεων και ο σεβασμός της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, στην οποία αναπτύσσεται η σχετική δραστηριότητα, αφετέρου δε η ορθολογική και με φειδώ εκμετάλλευση των φυσικών πόρων... Ουσιώδης όρος για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι τα ολοκληρωμένα χωροταξικά σχέδια, τα οποία, με βάση την ανάλυση των δεδομένων και την πρόγνωση των μελλοντικών εξελίξεων, θέτουν τους μακροπρόθεσμους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, το πλαίσιο για τη διαμόρφωση των οικιστικών περιοχών εν γένει, των περιοχών ασκήσεως παραγωγικών δραστηριοτήτων, καθώς και των εκτός πολεοδομικού σχεδίου και εκτός οικισμών περιοχών. Μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας εγκρίσεως των χωροταξικών σχεδίων, είναι, όμως, ανεκτός ο μερικός, χωρικός ή τομεακός σχεδιασμός και προγραμματισμός, προκειμένου να αποφεύγεται η άναρχη ανάπτυξη, που προκαλεί υποβάθμιση και καταστροφή του περιβάλλοντος, και η δημιουργία πραγματικών καταστάσεων που δυσχεραίνουν και υπονομεύουν την ορθολογική χωροταξία».

⁸ Η υπ' αριθμ.: 1852/13 απόφαση του ΣτΕ, σχετικά με τον καθορισμό λατομικής περιοχής, έκρινε τα ακόλουθα: «Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 24 παρ. 1 και 106 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος, προκύπτει ότι ο συντακτικός νομοθέτης, σταθμίζοντας την προστασία του περιβάλλοντος, την εθνική οικονομία και την οικονομική ελευθερία, επιτάσσει τον συγκερασμό τους κατά τρόπο που θα διασφαλίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη. Από την αρχή δε της βιώσιμης ανάπτυξης απορρέει η υποχρέωση σχεδιασμού και προγραμματισμού για την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πόρων, ώστε να εξασφαλίζεται αφ' ενός μεν η μείωση των δυσμενών για το περιβάλλον επιπτώσεων και ο σεβασμός της φέρουσας ικανότητας της περιοχής στην οποία αναπτύσσεται η σχετική δραστηριότητα, αφ' ετέρου δε η ορθολογική και με φειδώ εκμετάλλευση των φυσικών πόρων (ΣΕ 3632/2009 7μ, 4005/2004, 2675/2003)....Επειδή, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, ερμηνευόμενων υπό το φως των μνημονευθεισών συνταγματικών διατάξεων, κατά τον

Άρθρο 5:

Το άρθρο 5 παρ. 1 προβλέπει τη διαδικασία συγκρότησης της Επιτροπής καθορισμού λατομικών περιοχών. Στη σύνθεση της Επιτροπής η Αρχή εκτιμά ότι: α) ως εκπρόσωπος του Υπουργείου Περιβάλλοντος θα πρέπει να ορίζονται ειδικότητες μηχανικού μεταλλείων ή μηχανικού ορυκτών πόρων ή γεωλόγου, β) ως εκπρόσωπος του Ι.Γ.Μ.Ε.: ειδικότητες γεωλόγου, μηχανικού μεταλλείων ή μηχανικού ορυκτών πόρων, δηλαδή θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνεται μηχανικός μεταλλείων ή μηχανικός ορυκτών πόρων και γεωλόγος, προκειμένου να καθοριστεί με τον πλέον πρόσφορο τρόπο η λατομική ζώνη.

Άρθρο 6:

Στο εν λόγω άρθρο και συγκεκριμένα στις παρ. 3 και 4 αυτού προβλέπεται ότι σε νησιωτικές περιοχές στις οποίες η στενότητα των χώρων δεν παρέχει τη δυνατότητα της τήρησης των αποστάσεων των 1000 μέτρων της παρ. 1 ή σε παραμεθόριες περιοχές, καθώς και στις περιπτώσεις εγκαταλελειμμένων, μικρών και φθίνοντων οικισμών είναι δυνατός ο περιορισμός της απόστασης αυτής, εφόσον, μεταξύ άλλων, η λατομική δραστηριότητα συμβάλλει στη στήριξη της τοπικής οικονομίας και στην παραμονή και συγκράτηση του πληθυσμού στους οικισμούς αυτούς. Οι αντίστοιχες προβλέψεις για τις νησιωτικές και παραμεθόριες περιοχές υπάρχουν και στο ν. 1428/84, όπως αυτός ισχύει.

Τα νησιωτικά οικοσυστήματα, και ιδίως οι μικροί νήσοι, χαρακτηρίζονται από ευαίσθητη περιβαλλοντική ισορροπία, σε συνδυασμό με την έλλειψη άφθονων φυσικών πόρων και ενδοχώρας. Ως εκ τούτου, η εξορυκτική δραστηριότητα στις νησιωτικές περιοχές πρέπει να τελείται με βάση αυστηρά κριτήρια. Ειδικότερα, με πάγια νομολογία του ΣτΕ ο τρόπος ανάπτυξης των μικρών νήσων πρέπει να είναι ήπιος και να συνδέεται αμέσως με τη διατήρηση του παραδοσιακού τους χαρακτήρα και του νησιωτικού ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος και τοπίου και δεν μπορεί να παραβιάζει τη φέρουσα ικανότητά τους ως παραδοσιακών ανθρωπογενών συστημάτων και ευαίσθητων οικοσυστημάτων (ΣτΕ 1588/1999, 3406/2001, 2607/05, 3628/2009, 2472/16). Εξάλλου, σε κάθε περίπτωση για την εγκατάσταση λατομικής ζώνης, όπως προαναφέρθηκε, είναι επιβεβλημένο να λαμβάνεται υπόψη ο ειδικός και ο τοπικός χωροταξικός σχεδιασμός⁹.

καθορισμό λατομικής περιοχής πρέπει να εξετάζονται επισταμένως η αναγκαιότητα του καθορισμού αυτού εν όψει των υφισταμένων και των επιστημονικώς δυναμένων να προβλεφθούν αναγκών, οι εναλλακτικές λύσεις, οι ενδεχόμενες συγκρούσεις χρήσεων γης και η καταλληλότητα των υποψήφιων περιοχών από την άποψη των επιπτώσεων στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Η δε τελική επιλογή πρέπει να θεμελιώνεται επί αποδεδειγμένου οφέλους από πλευράς δημοσίου συμφέροντος (ΣΕ 2624/2010, 831/2009, 3912/2008, 3094/2005, πρβλ. ΣΕ 952/1996, 3746/2004). Τούτων παρέπεται ότι η ίδια εξέταση επιβάλλεται και προκειμένου να τροποποιηθεί ο υφιστάμενος σχεδιασμός των λατομικών περιοχών, με τη μείωση της εκτάσεώς τους ή με τον καθορισμό και νέων λατομικών περιοχών, είτε με την επέκταση της μόνης, ή μίας, ή πλειόνων των υφισταμένων είτε με την προσθήκη νέων, οπότε, ειδικότερα, πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή ο λόγος για τον οποίον οι ήδη υφιστάμενες περιοχές δεν εξυπηρετούν ή εξυπηρετούν πλημμελώς τις σχετικές ανάγκες (ΣΕ 3912/2008, πρβλ. ΣΕ 3094/2005, 4006, 3746/2004, 1784/1993)... Περαιτέρω, ως επιστημονικώς δυνάμενες να προβλεφθούν ανάγκες για τον καθορισμό ή την επέκταση λατομικών περιοχών νοούνται οι ανάγκες οι οποίες, εν όψει και της γενικότερης οικονομικής καταστάσεως, πιθανολογείται βάσιμα ότι θα προκύψουν εντός των προσεχών ετών, βάσει συγκεκριμένων στοιχείων ως προς την προσδοκώμενη και την προγραμματισμένη κατασκευαστική δραστηριότητα στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Τούτο διότι η πρόβλεψη μεγάλης περιόδου αναφοράς, πέραν του ότι δεν επιτρέπει ασφαλείς προβλέψεις, οδηγεί σε υπερεκτίμηση των αναγκών σε αδρανή υλικά και, εντεύθεν, στη θεσμοθέτηση μη απολύτως αναγκαίων λατομικών περιοχών, κατά παράβαση των αρχών της ορθολογικής και με φειδώ εκμεταλλεύσεως των υπαρχόντων αποθεμάτων, η οποία συνεπάγεται δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον.»

⁹ Ειδικότερα η υπ' αριθμ.: 2472/16 απόφαση του ΣτΕ έκρινε: «Οι απορρέουσες από το Σύνταγμα αρχές προστασίας των οικοσυστημάτων και του συστήματος δραστηριοτήτων των νησιών, και ιδιαίτερα των μικρών,

Εκτός των ανωτέρω, στην περίπτωση των εγκαταλελειμμένων, μικρών και φθίνοντων οικισμών, δεν αποδεικνύεται πάντα η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και η ενίσχυση των μικρών κοινοτήτων με την εγκατάσταση λατομείων, καθώς παρατηρείται ότι πολλές φορές το εργατικό δυναμικό διαμένει στα εγγύτερα αστικά κέντρα και όχι στους πλησιέστερους οικισμούς. Τονίζεται ότι το Σχέδιο Νόμου δεν προβλέπει επαρκή αντισταθμιστικά οφέλη για την άμεσα οχλούμενη τοπική κοινότητα. Αντιθέτως, η δημιουργία λατομικής ζώνης σε μικρή απόσταση, αναπόφευκτα οδηγεί σε σοβαρή υποβάθμιση του τοπίου, μειώνοντας τις ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης των οικισμών αυτών με άλλους παραγωγικούς τρόπους (πχ. με την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω της ανάδειξης του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντός τους ή με την εγκατάσταση άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων που απαιτούν χρήσεις γης που έρχονται σε σύγκρουση με τη λατομική δραστηριότητα). Εκτός των ανωτέρω, στο άρθρ. 6 παρ. 1 του ν. 4280/14 προβλέπονται τα ακόλουθα: «*Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής εγκρίνονται Ειδικά Σχέδια Περιβαλλοντικής Αναβάθμισης και Ανάπτυξης (Ε.Σ.ΠΕΡ.Α.Α.) για την προστασία, ανάδειξη και αναβίωση των εγκαταλελειμμένων, μικρών και φθινόντων οικισμών της χώρας... Οι δημόσιοι χώροι που χρήζουν ανάδειξης, καθώς και προτάσεις ανάδειξης, του υφιστάμενου οικιστικού περιβάλλοντος λαμβάνοντας υπόψη τη σύμβαση του τοπίου και τις διεθνείς συμβάσεις για την προστασία της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Για την έκδοση Ε.Σ.ΠΕΡ.Α.Α. λαμβάνονται υπόψη τα σχέδια δράσης και καταγραφής κατά τα ανωτέρω*». Είναι προφανές, από την ανωτέρω διάταξη, ότι η πολιτεία θέλησε όχι μόνο να προστατέψει, αλλά και να αναδείξει τους εν λόγω οικισμούς με την αξιοποίηση του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Με βάση το προαναφερόμενο πλαίσιο, κατά την κρίση της Αρχής, η μείωση της απόστασης των 1000 μέτρων των λατομικών περιοχών από τις εν λόγω θέσεις, οφείλει να γίνεται με φειδώ και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εφόσον αποδεικνύεται πλήρως, αιτιολογημένα και κατόπιν συγκεκριμένων μελετών, ο λόγος που είναι άκρως αναγκαία η αποδοχή της εν λόγω εξαίρεσης. Σε αυτές τις τόσο σημαντικές αποφάσεις πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η αλλοίωση του τοπίου από την εξορυκτική δραστηριότητα και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος είναι δύσκολα αναστρέψιμες ή αναστρέψιμες σε μεγάλο βάθος χρόνου, με αποτέλεσμα η επιβάρυνση των τοπικών κοινωνιών να μην δύναται να υπερκεραστεί από τα πιθανολογούμενα οφέλη αυτών ή από την αναγκαιότητα ταχύτερης και φθηνότερης εκτέλεσης ενός δημοσίου έργου.

Στο άρθρ. 6 παρ. 5 μπορεί να διαγραφεί ως πλεονάζουσα η πρόταση: «στις περιοχές αυτές το δικαίωμα εκμετάλλευσης των αδρανών υλικών υπερισχύει κατ' αρχάς του δικαιώματος εκμετάλλευσης οποιασδήποτε κατηγορίας ορυκτών».

Στην παρ. 8 του άρθρου 6 προβλέπεται: «*Καθορισθείσες λατομικές περιοχές εντός δασών ή δασικών εκτάσεων δεν κηρύσσονται αναδασωτέες, μερικώς ή στο σύνολό τους, σε περίπτωση απώλειας της δασικής τους βλάστησης λόγω πυρκαγιάς, παράνομης υλοτομίας ή άλλη αιτίας, που επισυνέβη μετά την έκδοση της απόφασης καθορισμού τους αλλά πριν από την έναρξη ή κατά τη διενέργεια των εξορυκτικών εργασιών. Αποφάσεις κήρυξης αναδάσωσης εκτάσεων του προηγούμενου εδαφίου, ανακαλούνται υποχρεωτικά με πράξη*

που αποτελούν, λόγω της φύσης και της περιορισμένης κλίμακάς τους, ευπαθή οικοσυστήματα, επιβάλλουν, κατ' αρχήν, τη ρύθμιση των επιτρεπόμενων σε αυτά νέων δραστηριοτήτων με ειδικό χωροταξικό σχέδιο. Επομένως, δεν είναι επιτρεπτή η εγκατάσταση νέων βιομηχανικών ή βιοτεχνικών δραστηριοτήτων (ή η μετεγκατάσταση υφιστάμενων) σε περιοχές μικρών νησιών πριν από την έγκριση του εκάστοτε προβλεπόμενου από τη νομοθεσία σχεδίου κατανομής χρήσεων γης του νησιού, εκτός αν υφίσταται ήδη συγκεκριμένο χωροταξικό ή πολεοδομικό σχέδιο ή Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου ή καθορισμένη περιοχή ΒΙΠΕ ή ΒΙΟΠΑ, που περιέχουν σχετική πρόβλεψη. Επίσης, με την υπ' αριθμ. 3628 απόφαση το ΣτΕ υποστήριξε: «Ουσιώδης όρος για την προστασία των μικρών νησιών, που αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα, είναι τα ειδικά χωροταξικά σχέδια, τα οποία πρέπει να προβλέπουν μόνο εκείνες τις μορφές ανάπτυξης των νησιών που συμβιβάζονται με την αρχή της διατήρησης αμείωτου του πολιτιστικού και φυσικού κεφαλαίου τους».

του αρμοδίου οργάνου». Ανωτέρω, στην παρ. 5, ορίζεται ότι η εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών εντός των λατομικών περιοχών χαρακτηρίζεται ως δημόσιας ωφέλειας.

Κατ' αρχάς η μεταβολή εκτάσεως με δασική μορφή επιτρέπεται για την εξόρυξη λατομικών ορυκτών προκειμένου να ικανοποιηθούν οικονομικές ανάγκες οι οποίες δεν θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν διαφορετικά, εφόσον οι ανάγκες αυτές υπερτερούν της ανάγκης να διαφυλαχθεί η έκταση με δασική βλάστηση και δεν υφίσταται τρόπος ικανοποίησής τους, που να μην επιφέρει την αλλοίωση της μορφής της (ΣτΕ 3393/2001). Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 1 του ν. 998/79, ως αυτό τροποποιήθηκε με το αρθρ. 32 του ν. 4342/15: «Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται συνεπεία πυρκαγιάς, αποψίλωσης ή άλλης αιτίας, κηρύσσονται υποχρεωτικά ως αναδασωτέα ανεξαρτήτως της ειδικότερης κατηγορίας αυτών ή της θέσης στην οποία βρίσκονται. Της κήρυξης της αναδάσωσης εξαιρούνται εκτάσεις για τις οποίες, πριν την καταστροφή της δασικής βλάστησής τους από πυρκαγιά, έχει χορηγηθεί έγκριση επέμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κεφάλαιο Έκτο του παρόντος νόμου». Στο έκτο κεφάλαιο του ν. 998/79 και συγκεκριμένα στο άρθρ. 52 παρ. 1 ορίζεται ότι επιτρέπεται μετά την έκδοση της ΑΕΠΟ και της πράξης της παραγράφου 6 του άρθρου 45, η εκμετάλλευση μεταλλείων και λατομείων εντός δασών, δασικών εκτάσεων. Εντούτοις, από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων δεν συνάγεται ότι η έγκριση επέμβασης για τη διενέργεια λατομικών εργασιών και άρα η δυνατότητα εξαίρεσης από την αναδάσωση περιλαμβάνει και τον γενικότερο καθορισμό λατομικών ζωνών.

Η κήρυξη λατομικών περιοχών αφορά ευρύτερες εκτάσεις, οι οποίες ωστόσο, μπορεί ουδέποτε να ενεργοποιηθούν ή να υπάρξει μερική εκμετάλλευσή τους, λόγω έλλειψης, για παράδειγμα, σχετικού ενδιαφέροντος. Στην παρ. 6 του άρθρου 6 του Σχεδίου Νόμου, προβλέπεται η διαδικασία αποχαρακτηρισμού ως λατομικών των περιοχών για τις οποίες δεν εκδηλώθηκε σχετικό ενδιαφέρον. Το ζήτημα που τίθεται εδώ με την διάταξη της παρ. 8 του άρθρ. 6 είναι ότι σε περίπτωση καταστροφής (πχ. εξαιτίας πυρκαγιάς ή εκχέρσωσης) της δασικής βλάστησης εντός λατομικής ζώνης και εφόσον αυτή δε χρησιμοποιείται νόμιμα για λατόμηση, αν και δεν εκπληρώνεται ο λόγος δημοσίου συμφέροντος που κάμπτεται το άρθρ. 117 παρ. 3 του Συντάγματος¹⁰, αυτή δεν κηρύσσεται ως αναδασωτέα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παραμένει απροσάτευτη από τη σχετική δασική νομοθεσία, αν και δεν εκπληρώνεται ο προβλεπόμενος σκοπός του δημοσίου συμφέροντος¹¹. Κατά την άποψη της Αρχής οιαδήποτε εξαίρεση από τις διατάξεις περί αναδάσωσης, προκειμένου να μην αντίκειται στο Σύνταγμα, θα πρέπει να αιτιολογείται με βάση το πραγματικό δημόσιο συμφέρον και όχι βάσει του εικαζόμενου επιχειρηματικού ενδιαφέροντος. Η προστασία του δασικού πλούτου κάμπτεται προς όφελος της λατομικής/ μεταλλευτικής δραστηριότητας, αλλά αυτό θα πρέπει να λαμβάνει χώρα στο απολύτως αναγκαίο μέτρο¹². Ειδικότερα το ΣτΕ έχει κρίνει ότι η εκ του Συντάγματος επιβαλλόμενη προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων έχει την έννοια της προστασίας αυτών ως δασικών οικοσυστημάτων, προκειμένου να διατηρηθεί η κατά τον προορισμό τους χρήση και να διαφυλαχθεί η οικολογική ισορροπία. Ενόψει δε της ως άνω καθιερωθείσης προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων, μόνον κατ' εξαίρεση παρέχεται ευχέρεια στον κοινό νομοθέτη να επιτρέπει επεμβάσεις που μεταβάλλουν ή αλλοιώνουν το δασικό χαρακτήρα αυτών, εφόσον συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, υπό τον όρο, πάντως, ότι η θυσία της δασικής βλαστήσεως

¹⁰ «Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό»

¹¹ Ιδιαίτερα προβλήματα κρίνεται ότι θα δημιουργηθούν στις περιπτώσεις παράνομων επεκτάσεων, εκτός δηλαδή των ορίων που έχουν εγκριθεί προς λατόμηση με βάση τις μισθώσεις.

¹² Σχετική η υπ' αριθμ. 4013/13 απόφαση του ΣτΕ «Η μεταλλευτική δραστηριότητα αποτελεί επιτρεπτή υπό όρους δραστηριότητα εκμετάλλευσης πλουτοπαραγωγικών πόρων, η οποία έχει συγκεκριμένη χρονική διάρκεια, συνδέεται με υποχρέωση ανάπλασης του μεταλλευτικού χώρου μετά τη λήξη της και δεν συνεπάγεται μεταβολή του νομικού χαρακτήρα των εκτάσεων, αλλά μόνο προσωρινή δυνατότητα επεμβάσεως σε αυτές».

αποτελεί το μόνο πρόσφορο μέσο για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών και ότι οι επεμβάσεις περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο μέτρο, γίνονται δηλαδή με τη μικρότερη δυνατή απώλεια δασικού πλούτου¹³.

Πέραν των ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι ελλείπει οιαδήποτε πρόβλεψη για την απόσταση των λατομικών ζωνών από κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους. Αν και κατά τον καθορισμό της λατομικής περιοχής στην επιτροπή καθορισμού λατομικών περιοχών θα συμμετέχει και εκπρόσωπος του ΥΠΠΟΑ και απαιτείται (σύμφωνα με το άρθρ. 7 παρ.1) έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού για τη νόμιμη εκμετάλλευση, ωστόσο κρίνεται επιβεβλημένο να υπάρξει σχετική διάταξη για την απόσταση που θα πρέπει να τηρείται μεταξύ της καθορισθείσας λατομικής περιοχής και των ήδη κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων¹⁴.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρ. 4 παρ. 1 του ν. 1428/84, όπως αυτό ισχύει: «Απαγορεύεται ο καθορισμός λατομικών περιοχών ή θέσεων συγκέντρωσης λατομικών επιχειρήσεων αδρανών υλικών του Ν. 1515/1985 (ΦΕΚ 18/Α'), σε απόσταση μικρότερη των πεντακοσίων (500) μέτρων από προστατευόμενες ζώνες, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τον καθορισμό λατομικών περιοχών ή θέσεων συγκέντρωσης λατομικών επιχειρήσεων αδρανών υλικών του Ν. 1515/1985, σε απόσταση μικρότερη των δύο (2) χιλιομέτρων από τις πιο πάνω προστατευόμενες ζώνες, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου». Παρόμοια διάταξη περί τήρησης συγκεκριμένης απόστασης από προστατευόμενες περιοχές δεν εντοπίζεται στο παρόν νομοσχέδιο, με αποτέλεσμα να απομειούνται τα εργαλεία προστασίας των εν λόγω περιοχών.

Άρθρο 7:

Στο άρθρο 7 καθορίζονται οι απαγορεύσεις για την εκμετάλλευση λατομείων. Συγκεκριμένα στην παρ. 5: «*Η ίδρυση λατομείου εντός των περιοχών του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών του ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60 Α'), είναι δυνατή μόνο στις ζώνες ή περιοχές εκείνες, όπου τέτοια δραστηριότητα επιτρέπεται είτε από το σχετικό νόμο, είτε από τα Προεδρικά Διατάγματα και τις Υπουργικές Αποφάσεις προστασίας και διαχείρισης των περιοχών αυτών, που εκδίδονται κατ' επιταγή της σχετικής νομοθεσίας και σύμφωνα με τις περαιτέρω εξειδικεύσεις ή περιορισμούς που τίθενται σε αυτές. Η ίδρυση λατομείων εντός των περιοχών αυτών σε κάθε περίπτωση γίνεται και ύστερα από την εξέταση όλων των προβλεπόμενων προϋποθέσεων της περιβαλλοντικής αδειοδότησης*»

¹³ Σχετικές αποφάσεις ΣτΕ 2694/2012, 1773/2011 7μ., 1153/2007, 286/2005 7μ., 2580 - 81/2004, ΠΕ 179/2007 πρβλ. ΣτΕ 4739/1995, 2829/1993, ΠΕ 476, 400, 266/2002

¹⁴ Εξάλλου, με βάση το αρθρ. 10 του ν. 3028/02 παρ. 1 και 2: «1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του. 2. Απαγορεύεται η εκμετάλλευση λατομείου, ο πορισμός οικοδομικών υλικών, η διενέργεια μεταλλευτικών ερευνών και η εκμετάλλευση μεταλλείων, καθώς και ο καθορισμός λατομικών περιοχών, χωρίς έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, η οποία χορηγείται εντός τριών (3) μηνών από την περιέλευση στο Υπουργείο Πολιτισμού της αίτησης και των σχεδιαγραμμάτων που προβλέπονται από τη μεταλλευτική και λατομική νομοθεσία. Εάν τυχόν παρέλθει άπρακτη η ως άνω προβλεπόμενη προθεσμία θεωρείται ότι δεν υφίστανται απαγορευτικοί λόγοι. Η έγκριση δεν χορηγείται εάν, λόγω της απόστασης από ακίνητο μνημείο, της οπτικής επαφής με αυτό, της μορφολογίας του εδάφους και του χαρακτήρα των ενεργειών για τις οποίες ζητείται, κινδυνεύει να προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στο μνημείο». Επίσης, στην παρ. 6 ορίζεται: «Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αυτή προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών που αφορούν την επιχείρηση ή την εκτέλεση του έργου ή της εργασίας και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις άδειες αυτές...»

Κατά την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ (άρθρ. 6 παρ. 4), η εκτέλεση ενός έργου είναι δυνατό να επιτραπεί ακόμα και παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της ΜΠΕ και της έλλειψης εναλλακτικών λύσεων, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εφόσον, όμως ληφθούν αντισταθμιστικά μέτρα. Με γνώμονα την ανωτέρω προσέγγιση, οι διατάξεις του ν. 3937/11 δεν απαγορεύουν στις περιοχές του δικτύου, τις λατομικές ή μεταλλευτικές δραστηριότητες, εφόσον αυτές πληρούν συγκεκριμένους όρους. Για παράδειγμα στην παράγραφο 3 εδ. σ' του άρθρου 5 του ν. 3937/2011 ορίζεται ότι: «*Μέσα στα φυσικά πάρκα με την εξαίρεση τμημάτων τους που αποτελούν περιοχές των παραγράφων 1, 2 (περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης - Strict nature reserves και περιοχές προστασίας της φύσης - Nature reserves) είναι δυνατόν να επιτρέπονται λατομικές και μεταλλευτικές δραστηριότητες, εφόσον συμβάλλουν σημαντικά στην τοπική οικονομία και δεν προκαλούν υποβάθμιση του περιβάλλοντος ασυμβίβαστη με το χαρακτήρα των περιοχών αυτών*». Κατωτέρω, στο ίδιο άρθρο (παράγραφος 4.3 εδ. β) η εκτέλεση λατομικών και μεταλλευτικών δραστηριοτήτων στα Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) επιτρέπεται, εάν έχει υποβληθεί ΜΠΕ τύπου Α και έχει χορηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Ως προς την επίκληση της δημοσίας ωφέλειας για την χωροθέτηση σημαντικών έργων, στο αρθρ. 9 παρ. 5 του ν. 3937/11 ορίζεται ότι «*Στις ΕΖΔ και τις Ζ.Ε.Π., εκτός οικοτόπων προτεραιότητας και ενδιαιτημάτων των ειδών προτεραιότητας, επιτρέπεται, κατά περίπτωση, η χωροθέτηση έργων και η έγκριση σχεδίων, των οποίων οι επιπτώσεις έχουν εκτιμηθεί ως πολύ σημαντικές στην αντίστοιχη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, μόνο εάν, στη βάση επαρκούς τεκμηρίωσης, αξιολογηθούν ως επιτακτικού δημοσίου οικονομικού ή κοινωνικού συμφέροντος, δεν υπάρχει εναλλακτική λύση και έχουν προβλεφθεί ικανά για την περίπτωση αντισταθμιστικά μέτρα, ώστε να διασφαλισθεί η συνολική συνοχή του δικτύου προστατευόμενων περιοχών Natura 2000*».

Εντούτοις, προκειμένου να εφαρμοστούν ορθά οι ανωτέρω διατάξεις του ν. 3937/11 και της νέας διάταξης του άρθρ. 7 παρ. 5 του Σχεδίου Νόμου πρέπει να μπορεί να πραγματοποιηθεί η στάθμιση μεταξύ της αναγκαιότητας εκμετάλλευσης και της προστασίας της περιβαλλοντικά ευαίσθητης περιοχής. Δυστυχώς, αυτό, με τα παρόντα δεδομένα, είναι δυσχερές καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις δεν έχουν εκπονηθεί οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες που καθορίζουν, μεταξύ άλλων, τις επιτρεπόμενες χρήσεις και δεν έχουν εκδοθεί τα σχετικά ΠΔ, ενώ η λειτουργία των φορέων διαχείρισης αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, τα οποία είχαν κηρυχθεί με βάση τον ν. 1469/1950, εξομοιώνονται με τις περιοχές των παρ. 1 έως 4 του άρθρου 19 του ν. 1650/1986, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι περιοχές προστασίας της φύσης. Οι διατάξεις του ν. 2831/2000 προβλέπουν τη θέσπιση διαφορετικών μεταβατικών διατάξεων, μεταξύ άλλων, και για την προστασία περιοχών προστασίας της φύσης, με τις οποίες εξομοιώνονται τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους¹⁵.

Άρθρο 9:

Η εγκατάσταση των εξορυκτικών δραστηριοτήτων εξαρτάται απόλυτα από την εύρεση ή μη κοιτασμάτων. Σύμφωνα με το αρθρ. 12 του ν. 2837/2000, ο χώρος στον οποίο εντοπίζονται κοιτάσματα βιομηχανικών ορυκτών και μαρμάρων θεωρείται εκ του νόμου χωροθετημένο μεταλλείο ή λατομείο. Ο καθορισμός λατομικών περιοχών είναι αναγκαίος μόνο για την εξόρυξη αδρανών υλικών.

Η δυνατότητα λειτουργίας των εξορυκτικών επιχειρήσεων εκτός προκαθορισμένων ζωνών ανταποκρίνεται στον λογικά προαπαιτούμενο εντοπισμό του κοιτάσματος. Είναι

¹⁵ Βλ. υπ' αριθμ.: 3628/09 απόφαση του ΣτΕ: «*Από το συνδυασμό των προαναφερόμενων διατάξεων προκύπτει ότι για την εφαρμογή του ανωτέρω άρθρου 26 παρ. 1 του ν. 2831/2000, τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, τα οποία είχαν κηρυχθεί με βάση το ν. 1469/1950, εξομοιώνονται με τις περιοχές των παραγράφων 1 έως 4 του άρθρου 19 του ν. 1650/1986, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι περιοχές προστασίας της φύσης*».

γεγονός, όμως, ότι η ύπαρξη πολλών λατομείων διασπαρμένων σε διάφορα σημεία της επικράτειας, σε δυσπρόσιτες, πολλές φορές περιοχές, και με μικρή έκταση εκμετάλλευσης (ιδίως για τα λατομεία μαρμάρων), καθιστά ασύμφορη την αξιοποίηση των παραπροϊόντων, λόγω μη εγγύτητας με τα αγοραστικά κέντρα. Αυτό έχει ως συνέπεια τα παραπροϊόντα, τελικώς, να μην αξιοποιούνται και να αποτίθενται σε αρκετές περιπτώσεις, δυστυχώς, ανεξέλεγκτα εντός δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων. Η αδυναμία χρησιμοποίησης των παραπροϊόντων, αλλά και οι σχετικές θεσμικές διατάξεις που περιορίζουν για λόγους ανταγωνισμού τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη και να δοθούν τα απαιτούμενα κίνητρα από την πολιτεία για την αξιοποίησή τους, δεδομένου ότι η εκμετάλλευση αυτών, μεταξύ άλλων, θα μπορούσε να καλύψει ένα μέρος των αναγκών σε αδρανή υλικά και να περιορίσει τη διαρκή αναγκαιότητα δημιουργίας και επέκτασης λατομείων.

Άρθρο 10:

Στο συγκεκριμένο άρθρο προσδιορίζονται οι εξαιρέσεις λειτουργίας λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικών περιοχών. Στην παρ. 2 α) ορίζεται ότι δύναται να εγκατασταθεί λατομείο εκτός λατομικής περιοχής εάν αποκλεισθεί η δημιουργία λατομικής περιοχής σε συγκεκριμένη περιφερειακή ενότητα. Κατωτέρω προβλέπεται ότι εάν μεταγενέστερα καθοριστεί λατομική περιοχή οι εκμεταλλευτές των λατομείων του προηγούμενου εδαφίου συνεχίζουν τη λειτουργία τους για χρονικό διάστημα όχι λιγότερο των 10 ετών και μέχρι την εξάντληση του δικαιώματος εκμετάλλευσης.

Με βάση την παρ. 1 του άρθρ. 183 του ν. 4001/2011, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 του ν. 4203/2013 και ακολούθως με το άρθρ. 22 του ν. 4351/15 είχε ορισθεί: «...η 31η.12.2017, ως χρόνος λήξης της τελευταίας «παράτασης της άδειας εκμετάλλευσης» ή της μίσθωσης που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 1428/1984 (Α' 43), όπως ισχύει, των λατομείων αδρανών υλικών που λειτουργούν είτε εντός λατομικών περιοχών ή χώρων συγκέντρωσης λατομικών επιχειρήσεων του άρθρου 15 του ν. 1515/1985 (Α' 18) **είτε κατά τις διατάξεις του άρθρου 8 παράγραφοι 2α και 2β του ν.1428/1984** (Α' 43) είτε των λατομείων αδρανών υλικών που έχουν ενταχθεί στη ρύθμιση του άρθρου 17 του ν. 4203/2013 (Α' 235) εφόσον δεν έχει λήξει η ισχύς της αντίστοιχης απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και της έγκρισης επέμβασης της παρ. 2 του άρθρου 57 του ν. 998/1979 αν πρόκειται για δάσος ή δασική έκταση ή σε περίπτωση που έχει λήξει η ισχύς αυτών, έχει κατατεθεί εμπροθέσμως αίτημα για την ανανέωση της ισχύος αυτών»¹⁶.

Περαιτέρω, με τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρ. 25 του Σχεδίου Νόμου προβλέπονται τα ακόλουθα: «Μισθώσεις λατομείων αδρανών υλικών που έχουν συναφθεί είτε επί δημοσίων εκτάσεων, είτε στα πλαίσια ισχυουσών αδειών εκμετάλλευσης, επί δημοτικών ή ιδιωτικών εκτάσεων, μπορούν να παρατείνονται μονομερώς έως τη συμπλήρωση είκοσι ετών από την αρχική μίσθωση. Μισθώσεις που έχουν ξεπεράσει τα είκοσι έτη είτε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 1428/1984 (Α'43), είτε σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 183 του ν. 4001/2011 (Α'179), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 του ν. 4203/2013 (Α'235) και 22 του ν. 4351/2015 (Α'165), μπορούν να παρατείνονται μονομερώς έως τη συμπλήρωση σαράντα ετών από την αρχική μίσθωση». Ακολούθως, με το άρθρ. 26 **καταργείται** το άρθρο 183 του ν. 4001/2011, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 17 του άρθρου 17 του Ν.4203/2013 και το άρθρο 22 του ν.4351/2015.

¹⁶ Ως προς το γενικότερο ζήτημα της λειτουργίας λατομείων αδρανών περιοχών εκτός λατομικών περιοχών με τον ν. 1428/1984 προβλέφθηκε ένα μεταβατικό καθεστώς με δυνατότητα παράτασης της λειτουργίας με τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 2115/1993. Ωστόσο, με νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 3653/2009) κρίθηκε ότι οι διατάξεις των παρ. 2,3, και 4 του εν λόγω άρθρου είναι αντιυποταγματικές.

Το παρόν Σχέδιο Νόμου δίνει τη δυνατότητα λειτουργίας λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικών περιοχών, εφόσον αυτές δεν υφίστανται, ενώ, σε περίπτωση που μετέπειτα καθοριστεί λατομική περιοχή, παρέχει δυνατότητα παράτασης της λειτουργίας αυτών όχι μικρότερης των 10 ετών και μέχρι την εξάντληση του δικαιώματος εκμετάλλευσης. Περαιτέρω, όπως προεκτέθηκε, κάθε χρονικό όριο το οποίο είχε θεσπιστεί στις περιπτώσεις των εκμεταλλεύσεων των οποίων είχε λήξει η άδεια, καταργείται με το Σχέδιο Νόμου και επιπλέον δίνεται η δυνατότητα μονομερούς παράτασης της μίσθωσης μέχρι τη συμπλήρωση των 40 ετών από την αρχική μίσθωση.

Ενόψει της νέας δυνατότητας που χορηγείται για τη λειτουργία λατομείων εκτός λατομικών περιοχών (στις περιπτώσεις που αυτό περιοριστικά προβλέπεται), κρίνεται ότι οι διατάξεις δεν είναι επαρκώς σαφείς ως προς τον επιτρεπόμενο χρόνο παράτασης της εκμετάλλευσης, ενώ πρέπει να ληφθεί υπόψη η νομολογία του ΣτΕ που προσεγγίζοντας το γενικότερο θέμα της δυνατότητας παράτασης λειτουργίας λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικών περιοχών, έκρινε ως αντισυνταγματικές τις παλαιότερες μεταβατικές διατάξεις.

Στην παρ. 2 β) του άρθρου 10 ορίζεται ότι δύναται να υπάρξει εκμετάλλευση αδρανών υλικών εκτός αυτών των ζωνών, εφόσον στον χώρο περικλείονται πετρώματα κατάλληλα για ειδικές χρήσεις και η εν λόγω εκμετάλλευση συνδέεται άμεσα με τον τόπο λειτουργίας των εγκαταστάσεων παραγωγήςτσιμέντου ή ασβέστου ή μεταλλουργικών εφαρμογών.

Σκοπός της δημιουργίας των λατομικών ζωνών είναι να περιορισθεί η ανεξέλεγκτη δημιουργία λατομείων ανά την επικράτεια. Όπως προαναφέρθηκε, για την εγκατάσταση της εξορυκτικής δραστηριότητας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα χωροταξικά σχέδια¹⁷. Είναι κατανοητοί, προφανώς, οι λόγοι που επιλέγεται να επιτραπεί η συνέχιση λειτουργίας των επιχειρήσεων, που ήδη έχουν εγκατεστημένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις των ανωτέρω κατηγοριών, εκτός λατομικών περιοχών. Ωστόσο, είναι αναγκαίο αφενός να καθαριστεί σαφώς η απόσταση που οφείλει να έχει το λατομείο από την βιομηχανία, αφετέρου για τις επιχειρήσεις οι οποίες θα λαμβάνουν, στο εξής, σχετικές άδειες, είναι κρίσιμο να οριστεί πως η εν λόγω διάταξη θα εφαρμόζεται μόνο εφόσον προκύπτει, κατόπιν εμπειρισματομένης μελέτης, ότι δεν δύνανται να εξυπηρετηθούν από τα κοιτάσματα που περικλείονται στις ήδη

¹⁷ Το άρθρ. 6 του ν. 3325/05, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει ορίζει: «α) Από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου απαγορεύεται η εγκατάσταση δραστηριοτήτων που διέπονται από αυτόν σε περιοχές όπου, σύμφωνα με τις διατάξεις της πολεοδομικής νομοθεσίας, έχει καθορισθεί χρήση γης μη συμβατή με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. β) Σε περιοχές εντός σχεδίου πόλης, όπου δεν έχει καθορισθεί χρήση γης, επιτρέπεται η εγκατάσταση δραστηριοτήτων μόνο χαμηλής όχλησης σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Η.Π. 13727/724/5.8.2003 (ΦΕΚ 1087 Β') κοινή υπουργική απόφαση. γ) Σε περιοχές εντός οικισμών προϋφιστάμενων της 16.8.1923, σύμφωνα με το Π.Δ. 2/13.3.1981 (ΦΕΚ 138Δ'), επιτρέπεται η εγκατάσταση μόνο επαγγελματικών εργαστηρίων και αποθηκών της παρ. 1γ του άρθρου 2, που διαθέτουν για τη λειτουργία τους μηχανολογικό εξοπλισμό του οποίου η κινητήρια ισχύς δεν υπερβαίνει τα είκοσι δύο (22) KW ή θερμική τα πενήντα (50) KW, πλην των περιπτώσεων (ββ), (δδ) για ποσότητα άνω των 100 Kgr υγρών ή αερίων καυσίμων και βιομηχανικών ή ιατρικών αερίων και (εε), μηχανολογικών εγκαταστάσεων των οποίων ο εξοπλισμός έχει κινητήρια ισχύ μέχρι 22 KW ή θερμική μέχρι 50 KW, εφόσον οι πιο πάνω δραστηριότητες ανήκουν στη χαμηλή όχληση. Σε απόσταση 500 μέτρων από τα όρια των πιο πάνω οικισμών επιτρέπεται η εγκατάσταση δραστηριοτήτων χαμηλής όχλησης. 2. α) Για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης για δραστηριότητες που υπάγονται στον παρόντα νόμο σε περιοχές, όπου δεν έχει καθορισθεί από τις πολεοδομικές διατάξεις συγκεκριμένη χρήση γης ή σε περιοχές, όπου η συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι συμβατή με τις χρήσεις που υπάρχουν, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη: αα) Οι διατάξεις του Ν. 1650/1986 όπως ισχύει, καθώς και τυχόν περιορισμοί που ισχύουν με βάση κείμενες διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος. ββ) Οι αναγκαίες γνώμες ή εγκρίσεις άλλων υπηρεσιών ή αρχών, όπως αυτές ορίζονται στην υπουργική απόφαση της παραγράφου 3». Στις διατάξεις αυτές υπάγονται και οι εγκαταστάσεις εξόρυξης ορυκτών και μεταλλευμάτων, όπως προκύπτει από το άρθρ. 3 του ν. 3982/11, ο οποίος τροποποίησε τον ν. 3325/05.

χωροθετημένες λατομικές περιοχές εγγύτητάς τους (ως προβλέπεται εξάλλου για τις ασβεστοποιίες)¹⁸.

Στην παρ. 2 γ) ορίζεται ότι μπορεί να γίνεται εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικών περιοχών, εφόσον αυτά εξυπηρετούν την εκτέλεση δημοσίων, εθνικών ή περιφερειακών έργων που χαρακτηρίζονται ως εθνικής σημασίας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη κρίνει ότι προκειμένου να ενισχυθεί η τοπική οικονομία και να αποφευχθεί η περαιτέρω επιβάρυνση του περιβάλλοντος, είναι βέλτιστο να αποφεύγεται, κατά το δυνατόν, η δημιουργία νέων λατομικών χώρων στο πλαίσιο των έργων. Ειδικότερα, προτείνεται να ορίζεται ρητά ότι πρώτα θα καταβάλλεται κάθε προσπάθεια αξιοποίησης των ενεργών λατομείων της περιοχής και μόνο σε περίπτωση που αυτό καθίσταται ανέφικτο (είτε λόγω έλλειψης ανάλογων χώρων είτε λόγω απόστασης μεγαλύτερης των 40 χιλ. (ζώνη εμπορίας) από το έργο είτε και λόγω αποτυχίας σύναψης επιτυχούς συμφωνίας με τον εκμεταλλευτή του χώρου) να δίδεται η δυνατότητα δημιουργίας νέων χώρων λατόμευσης.

Άρθρο 13:

Το άρθρο 13 αναφέρεται στην προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος των λατομείων. Σύμφωνα με την παρ. 1 η αποκατάσταση αυτή πρέπει να πραγματοποιείται σταδιακά εντός του χρόνου ισχύος της νόμιμης λειτουργίας. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να προβλεφθούν συγκεκριμένες κυρώσεις, πλέον όσων ισχύουν με το ν. 1650/86, όταν η αποκατάσταση δεν πραγματοποιείται σταδιακά, με βάση τις εγκεκριμένες μελέτες, δεδομένου ότι από μόνη της η κατάρτιση της εγγυητικής επιστολής δεν αποτελεί ασφαλές μέσο για την αποκατάσταση του διαταραχθέντος χώρου, εντός των προκαθορισμένων χρονικών πλαισίων.

Η αναγκαιότητα θέσπισης των ανωτέρω γεννάται τόσο από τη δυνατότητα επέκτασης της λατομικής δραστηριότητας μέχρι και 70 έτη, όσο και από τη μη υποχρέωση αναδάσωσης από τους εκμεταλλευτές των λατομείων, όπως προβλέπεται στο άρθρ. 27 παρ. 4 όπου επαναλαμβάνεται η διάταξη που είχε προστεθεί στην παρ. 8 του ν. 998/79 με το ν. 4409/16 «*Εκμεταλλευτές λατομείων, μαρμάρων βιομηχανικών ορυκτών ή αδρανών υλικών, οι οποίοι έχουν καταβάλει εγγυητική επιστολή για την αποκατάσταση της έκτασής τους, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, όπως ισχύει, απαλλάσσονται της υποχρέωσης αναδάσωσης ή δάσωσης έκτασης ίδιου εμβαδού με εκείνης στην οποία εγκρίθηκε η επέμβαση και υποχρεούνται στην καταβολή ανταλλάγματος χρήσης, ίσου με το 100% της καθοριζόμενης, κατά το άρθρο 6 του ν. 998/1979 (Α' 289), όπως ισχύει, αξίας της έκτασής τους. Αποφάσεις αναδάσωσης ή δάσωσης έκτασης ίδιου εμβαδού που έχουν ήδη εκδοθεί και αφορούν εκμεταλλευτές λατομείων που εμπίπτουν στο προηγούμενο εδάφιο ανακαλούνται μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου, εφόσον έχει καταβληθεί ως αντάλλαγμα χρήσης το 100% της καθοριζόμενης, κατά το άρθρο 6 του ν. 998/1979 (Α' 289), όπως ισχύει, αξίας της έκτασης επέμβασης.*» Η απάλειψη της υποχρέωσης αναδάσωσης, ωστόσο, κρίνεται ότι δεν συντάσσεται με τις αρχές προστασίας του δασικού πλούτου. Εντούτοις, η αναδάσωση οφείλει να πραγματοποιείται, σε κάθε περίπτωση, στον ίδιο τον λατομικό χώρο που απώλεσε τον δασικό του χαρακτήρα και όχι σε έτερες και απομακρυσμένες εκτάσεις που ουδεμία σχέση έχουν με τη λατομική δραστηριότητα. Η υποχρέωση αυτή, αποτελούσε μια περαιτέρω εγγύηση και δέσμευση, διαμέσου της δασικής νομοθεσίας, εκ μέρους των εκμεταλλευτών για την αποκατάσταση του χώρου εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

¹⁸ Αυτό βρίσκεται και σε συμφωνία με το μοντέλο της βιομηχανικής συμβίωσης το οποίο θα μπορούσε να εφαρμοσθεί και στον εξορυκτικό τομέα, με σκοπό την εξοικονόμηση ύδατος, ενέργειας και ύλης. Με βάση το εν λόγω μοντέλο οι παραπάνω βιομηχανίες θα έπρεπε να εντάσσονται μέσα σε ένα δίκτυο συνεργαζόμενων επιχειρήσεων, του οποίου, προφανώς, η λειτουργία πρέπει να προκρίνεται εντός των λατομικών περιοχών.

Πέραν των ανωτέρω, και δεδομένης της ύπαρξης πολλών ανενεργών λατομείων στην επικράτεια κρίνονται επιβεβλημένες σχετικές προβλέψεις για την αποκατάστασή τους. Στο παρόν νομοσχέδιο θα ήταν σκόπιμο να τεθεί η υποχρέωση ανάληψης σχεδίου δράσης για την απογραφή και αποκατάσταση των ανενεργών λατομείων ανά Περιφέρεια, το οποίο να εξειδικεύει τους τρόπους, τα μέσα και τους υπόχρεους προς αποκατάσταση, με βάση τις σύγχρονες προσεγγίσεις για την αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων λατομικών χώρων. Αυτό εξάλλου προβλέπεται και με ειδικότερες διατάξεις που εμπεριέχονται στο Σχέδιο Νόμου για την αποκατάσταση λατομικών χώρων με τη χρήση ΑΕΚΚ (άρθρ. 13 παρ.6). Επισημαίνεται ότι στην από 09.12.08 εγκύκλιο διαταγή του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προς τις αρμόδιες Περιφέρειες αναφέρεται ότι «...Η αποκατάσταση των ανενεργών λατομείων, συνεπώς επιβάλλεται, όπως άλλωστε προβλέπεται και από τις διατάξεις της δασικής, περιβαλλοντικής και λατομικής νομοθεσίας...Έτσι, στις περιπτώσεις παλαιών ανενεργών λατομείων για τα οποία δεν υφίστατο η υποχρέωση αποκατάστασής τους, λόγω μη ύπαρξης σχετικού νομοθετικού πλαισίου που να την προέβλεπε ή εξαιτίας λόγων που αποτέλεσαν πρόσκομμα για την αποκατάσταση, με αποτέλεσμα αυτή να μην έχει πραγματοποιηθεί, θα πρέπει να συντάξετε μελέτη αποκατάστασής τους, η οποία αφού εγκριθεί αρμοδίως, θα πρέπει να υλοποιηθεί άμεσα. Στις περιπτώσεις λατομείων που εγκαταλείφθηκαν και οι υποχρεώσεις των λατόμων για την αποκατάσταση των λατομικών χώρων δεν εκπληρώθηκαν, θα πρέπει να προχωρήσετε – ως έχετε υποχρέωση – στα προβλεπόμενα από τη Δασική Νομοθεσία μέτρα δίωξης τους, ενώ θα ζητήσετε την έκπτωση της εγγυητικής επιστολής που προβλέπεται από τη διάταξη της παραγράφου 3 άρθρου 8 του Ν. 2115/93, για να προχωρήσετε εσείς στην αποκατάσταση. Στην περίπτωση αυτή θα ζητηθεί η απόδοση του ποσού της εγγυητικής επιστολής, διά του Ειδικού Φορέα Δασών (σχετικά τα οριζόμενα στο άρθρο 8 του Ν. 3208/03), για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού. Σε ότι αφορά τα λειτουργούντα λατομεία, και προκειμένου να αποφευχθούν δυσάρεστες καταστάσεις, όπως αυτές περιγράφηκαν ανωτέρω, θα παρακολουθείτε την πορεία των εργασιών αποκατάστασης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις εγκεκριμένες μελέτες, επιλαμβανόμενοι άμεσα στις περιπτώσεις μη τήρησης των όρων αποκατάστασης».

Η αποκατάσταση των ανενεργών λατομείων επιτάσσεται και από τις γενικότερες αρχές προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και από τις αρχές προστασίας του τοπίου. Συγκεκριμένα, το 2010, με το ν. 3827/10, τέθηκε σε ισχύ στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου ή Σύμβαση της Φλωρεντίας¹⁹. Σύμφωνα με το σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα η Πολιτική του Τοπίου πρέπει να ενσωματωθεί σε όλες τις τομεακές πολιτικές ενώ δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση του τοπίου εκτός προστατευόμενων περιοχών, αλλά και στη διατήρηση των γεωτόπων και της παλαιοντολογικής γεωποικιλότητας.

Επιπλέον, για τον έλεγχο της αποκατάστασης θα πρέπει να προβλέπεται, πέραν της υπηρεσίας Περιβάλλοντος και της οικείας Δασικής Υπηρεσίας (για τις δασικές εκτάσεις), εξειδικευμένο προσωπικό, ενδεχομένως από την πρώην Επιθεώρηση Μεταλλείων. Προφανώς αποτελεί ζήτημα ουσιώδους προστασίας ο συχνός, συστηματικός, εμπεριστατωμένος έλεγχος της πορείας της αποκατάστασης (κατά τη διάρκεια της εκμετάλλευσης και με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα) από εξειδικευμένο προσωπικό (που προφανώς απαιτεί δασολόγο ή περιβαλλοντολόγο, αλλά δεν εξαντλείται εκεί, καθώς υπάρχουν ζητήματα τήρησης του ΚΜΛΕ που επιβάλλουν την τεχνογνωσία μηχανικού μεταλλείων, μηχανικού ορυκτών πότων και γεωλόγου. Επίσης, θα επιθυμούσαμε να αναδειχθούν τα αντικειμενικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υπηρεσίες ελέγχου κατά

¹⁹ Το Συμβούλιο της Ευρώπης όρισε ως τοπίο την περιοχή που αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος ως «αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης φυσικών και /ή ανθρωπογενών παραγόντων». Τα υπογράφοντα μέλη οφείλουν να εντάξουν το τοπίο στις περιφερειακές και αστικές πολιτικές σχεδιασμού τους. Σύμφωνα με το ν. 4447/16 τα χωροταξικά σχέδια οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη την προστασία του τοπίου. Στο σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα αναγνωρίζεται ότι τα τοπία αντικατοπτρίζουν, μεταξύ άλλων, την αλληλεπίδραση ανθρώπων και φύσης και αποτελούν σημαντικό μέρος της ποιότητας ζωής των ανθρώπων, συμβάλλοντας στην ευημερία τους. Στο πλαίσιο αυτό είναι απαραίτητη η διατύπωση Πολιτικής Τοπίου, η οποία θα πρέπει να βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση βάσει της Σύμβασης για το Τοπίο

την άσκηση του έργου τους. Ελλιπής στελέχωση, σοβαρή έλλειψη οικονομοτεχνικών πόρων, αντικείμενα ελέγχου διαφορετικής φύσεως και επιστημονικών απαιτήσεων, διάσπαση αρμοδιοτήτων και μη ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών είναι μερικά από αυτά. Εάν η Πολιτεία, μέσω και του παρόντος Σχεδίου Νόμου επιθυμεί να παράσχει ουσιαστικό περιβαλλοντικό έλεγχο και προστασία, οφείλει να ενσκήψει στα προβλήματα των ελεγκτικών της υπηρεσιών και να μεριμνήσει για τη στελέχωσή τους με επαρκές επιστημονικό δυναμικό, εξειδικευμένο για τους ελέγχους που καλείται να διενεργήσει και στο οποίο θα φροντίσει να παρέχει την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή για να το πράξει. Η καταβολή του λεγόμενου «πράσινου τέλους», παραδείγματος χάρη, που κατευθύνεται στο «Πράσινο Ταμείο» θα μπορούσε να ενισχύει οικονομικά τους ελεγκτικούς μηχανισμούς προκειμένου να δύνανται να πραγματοποιούν τους συστηματικούς ελέγχους που απαιτούνται.

Γενικώς, η αποκατάσταση παλαιών, ανενεργών λατομείων είναι ένα θέμα επί του οποίου η Διοίκηση οφείλει να ευαισθητοποιηθεί και να ενεργοποιηθεί. Η πολιτική ηγεσία του Υ.Π.ΕΝ. και οι κεντρικές υπηρεσίες οφείλουν να δώσουν κατευθυντήριες οδηγίες, να συνδράμουν και να συνεργαστούν με τα αρμόδια τμήματα των Περιφερειακών Ενοτήτων, αλλά και τις (πρώην) Επιθεωρήσεις Μεταλλείων και τους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος. Αρχικά, θα πρέπει να καταγραφούν οι εξοφλημένες περιοχές που χρήζουν αποκατάστασης και ακολούθως να διερευνηθούν πηγές και τρόποι χρηματοδότησης.

Σχετικά με την εγκατάσταση μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων από εκσκαφές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ) εντός λειτουργούντων λατομείων (παρ. 6 του άρθρ. 13), οι εν λόγω αδειοδοτήσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται ανεξαρτήτως από τη λειτουργία και την άδεια αποκατάστασης του λατομικού χώρου, που πραγματοποιείται με βάση τις κατατεθειμένες μελέτες, ενώ είναι αναγκαίο να πραγματοποιείται αυστηρός έλεγχος, προκειμένου η δημιουργία μια νέας επιχείρησης εντός του λατομικού χώρου να μην χρησιμεύει ως πρόσχημα για την παράνομη λειτουργία εκμεταλλεύσεων και την παράλειψη αποκατάστασης του χώρου, με βάση όσα έχουν ήδη προβλεφθεί και εγκριθεί. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να καταβληθεί στην περίπτωση που, κατά καταστροφική των διατάξεων του ν. 4030/11 και με πρόσχημα αυτές, επιχειρήσεις που θα έπρεπε να έχουν ήδη διακόψει τη λειτουργία τους και να έχουν αποκαταστήσει τη θέση, συνεχίζουν παράνομα την εξορυκτική δραστηριότητα.

Άρθρα 49 έως 60 ν. 4442/16:

Κατά την εισαγωγή των εκμεταλλεύσεων λατομείων στις διατάξεις του ν. 4442/16 και στο πλαίσιο των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, κάθε τέτοια εκμετάλλευση αφενός θα πρέπει να αδειοδοτείται κατόπιν επισταμένου ελέγχου και αφετέρου να ελέγχεται αυστηρά σε τακτά χρονικά διαστήματα. Από την εμπειρία της Αρχής συνάγεται ότι οι λατομικές δραστηριότητες μέχρι σήμερα δεν ελέγχονται επαρκώς, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις να συνεχίζουν τις παράνομες εκμεταλλεύσεις παρά την αφαίρεση των αδειών ή τη λήξη αυτών ή να επεκτείνονται πέραν των νόμιμων ορίων εκμετάλλευσης τους εκχερσώνοντας παράνομα δασικές εκτάσεις κλπ. Από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι η επιλογή υπαγωγής σε καθεστώς γνωστοποίησης των συγκεκριμένων επιχειρήσεων εάν δεν συνοδεύεται από τα εχέγγυα του συστηματικού ελέγχου των αρμοδίων υπηρεσιών, δύναται να δημιουργήσει ακόμα μεγαλύτερα προβλήματα, τόσο στον επιχειρηματικό κόσμο, όσο και στο περιβάλλον, από αυτά που καλείται να λύσει. Τα ζητήματα επάρκειας και κατάλληλης εξειδίκευσης του προσωπικού του δημοσίου τομέα, που καταγράφεται τα τελευταία έτη καθώς και η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής, πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη προκειμένου να επιτευχθεί η ορθή εφαρμογή του νέου καθεστώτος.

Ωστόσο, είναι σαφές ότι χρήζει βελτίωσης το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για την επιτάχυνση των διοικητικών διαδικασιών αδειοδότησης των εκμεταλλεύσεων. Καθώς το 80% του χρόνου της διαδικασίας αδειοδότησης αναλύεται στη διαδικασία έκδοσης ΑΕΠΟ προτείνεται η σύντμηση του χρόνου αυτού μέσω της σύστασης μίας Δ/σης Λατομείων (ανά

Περιφέρεια ή ανά Αποκεντρωμένη Διοίκηση), στελεχωμένη κατά το πρότυπο της επιτροπής του άρθρου 5 του παρόντος Σχεδίου Νόμου δηλ. της Επιτροπής Καθορισμού Λατομικών Περιοχών. Θα πρόκειται για μία υπηρεσία (σε επίπεδο Δ/σης) η οποία θα στελεχώνεται από ευρύ φάσμα ειδικοτήτων, εξοικειωμένο ήδη, κατά προτίμηση, με τα θέματα που θα αντιμετωπίσει, είτε αυτά αφορούν στην αδειοδότηση, είτε στην έκδοση της ΑΕΠΟ, είτε στο συστηματικό έλεγχο της αποκατάστασης. Ως εκ τούτου, η υπηρεσία αυτή οφείλει να είναι στελεχωμένη από όλες τις απαραίτητες επιστημονικές ειδικότητες ώστε να λειτουργεί αποτελεσματικά ως υπηρεσία «μίας στάσης». Η υπηρεσία αυτή θα μπορεί, επίσης, να ελέγχει και να αδειοδοτεί την εγκατάσταση και λειτουργία του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού ή την ανέγερση των κτιριακών εγκαταστάσεων που εξυπηρετούν τις ανάγκες της εκμετάλλευσης ή όποιων πρόχειρων καταλυμάτων. Είναι καίριας σημασίας, τέλος, κατά τη διαδικασία της γνωστοποίησης έναρξης της δραστηριότητας μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Άσκησης Δραστηριοτήτων και Ελέγχων (ΟΠΣ - ΑΔΕ) να υποβάλλονται ηλεκτρονικά και σκαναρισμένα όλα τα προαπαιτούμενα έγγραφα και εγκρίσεις από τους εκμεταλλευτές.

Άρθρο 51:

Στο εν λόγω άρθρο είναι αναγκαίο να προβλέπονται συγκεκριμένες τεχνικές απαιτήσεις ως προς το είδος των ερευνητικών εργασιών και τα επαγγελματικά προσόντα των ερευνητών.

Άρθρο 57:

Στο άρθρο 57 αναφέρεται ότι για την εγκατάσταση εντός λατομείων ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων επεξεργασίας των εξορυσσόμενων ορυκτών δεν απαιτείται η σχετική άδεια του 103 του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΚΜΛΕ), αλλά η έγκριση της τεχνικής μελέτης του άρθρου 4 του ΚΜΛΕ, εφόσον συνυποβληθούν και τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά του άρθρου 103 του ΚΜΛΕ. Κατωτέρω στις παρ. 2 και 3 ορίζεται ότι η λειτουργία των εγκαταστάσεων του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού υπόκειται σε καθεστώς γνωστοποίησης πριν την υποβολή της οποίας ο ενδιαφερόμενος οφείλει να έχει εξασφαλίσει συγκεκριμένες υπεύθυνες δηλώσεις, πιστοποιητικά και άδειες από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Η Αρχή, ωστόσο, κρίνει ότι προκειμένου να είναι σύννομη η χορήγηση των απαιτούμενων πιστοποιητικών και αδειών απαιτείται να έχει κατατεθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες η έγκριση της τεχνικής μελέτης, ώστε να γνωρίζουν εάν το αίτημα του ενδιαφερόμενου καλύπτεται από τις σχετικές εγκρίσεις της καθ' ύλην αρμόδιας υπηρεσίας.

Άρθρο 59:

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρ. 59 «Αν ο φορέας παραλείψει την υποβολή γνωστοποίηση ή γνωστοποιήσει αναληθή στοιχεία ή παραλείψει την υποβολή γνωστοποίηση των στοιχείων της οικονομικής δραστηριότητας σε περίπτωση επικείμενης μεταβολής, επιβάλλονται σε βάρος του οι κυρώσεις του άρθρου 15. Αρμόδια Αρχή για την επιβολή των κυρώσεων είναι η οικεία υπηρεσία όπου υποβάλλεται η γνωστοποίηση».

Στο άρθρ. 15 του ν. 4442/16 και συγκεκριμένα στην παρ. 2 αυτού, συνεκτιμώνται κατά την επιμέτρηση του προστίμου συγκεκριμένα στοιχεία και σε περίπτωση που από την άσκηση της δραστηριότητας τέθηκε σε διακινδύνευση ή προκλήθηκε βλάβη στο δημόσιο συμφέρον δύναται, εφόσον προκύπτει άμεσος κίνδυνος για το δημόσιο συμφέρον και παρίσταται έκτακτη ανάγκη αποτροπής του κινδύνου, να επιβάλλεται η ολική ή μερική, προσωρινή ή οριστική διακοπή της λειτουργίας της δραστηριότητας.

Από το προεκτεθέν πλαίσιο, καθώς και από όσα ορίζονται στα άρθρα 17 και 18 του Σχεδίου Νόμου δεν προβλέπονται οι όροι και οι προϋποθέσεις, πχ. το είδος των παραβάσεων, ή η συχνότητα εμφάνισης αυτών, βάσει των οποίων πρέπει η αρμόδια υπηρεσία να διακόπτει προσωρινά ή οριστικά τη λειτουργία της δραστηριότητας. Το γεγονός αυτό, να επαφίεται δηλαδή στην κρίση της διοίκησης η στάθμιση των πραγματικών καταστάσεων που οδηγούν στη διακοπή λειτουργίας της δραστηριότητας, δεν συνάδει με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της ισότητας των διοικουμένων, ενώ οι εν λόγω προβλέψεις δεν ανταποκρίνονται στις αρχές της καλής νομοθέτησης. Ειδικότερα, σύμφωνα με το αρθρ. 2 του ν. 4048/12 «Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης» κατά τη νομοθέτηση απαιτείται απλότητα και σαφήνεια του περιεχομένου των ρυθμίσεων, αποφυγή αποκλινοσών από την κατά περίπτωση γενική πολιτική ή αντιφατικών ρυθμίσεων και αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα με συνεκτίμηση τόσο των θεμελιούντων τη ρύθμιση των οικονομικών και άλλων στοιχείων, όσο και των συνεπειών της ρύθμισης²⁰.

Ως εκ τούτου, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι στο πλαίσιο της σχετικής νομοθέτησης για τη λατομική δραστηριότητα, λαμβανομένων υπόψη των περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων από τις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις, και ενόψει της διευκόλυνσης και επιτάχυνσης των διαδικασιών με το καθεστώς της γνωστοποίησης, είναι αναγκαίο να υπάρξει θεσμικά σαφής καθορισμός των όρων και προϋποθέσεων που θα οδηγούν στην επιβολή διακοπής λειτουργίας (προσωρινή ή οριστική), εφόσον διαπιστώνεται μη σύννομη λειτουργία.

Αξιότιμε κ. Υπουργέ, με την πεποίθηση ότι οι ανωτέρω απόψεις και προτάσεις θα βρουν πρόσφορο έδαφος και θα τύχουν της αναγκαίας εκτίμησης, τόσο εγώ όσο και ο Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για ζητήματα Ποιότητας Ζωής κ. Ι. Σαγιάς, παραμένουμε στη διάθεσή σας για παροχή περαιτέρω διευκρινίσεων και προσβλέπουμε σε ενημέρωση, συνεργασία και συζήτηση με τους υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου σας, προκειμένου αυτές να καταστούν λειτουργικές και εφαρμόσιμες.

Με τιμή

Ανδρέας Ι. Ποττάκης

Συνήγορος του Πολίτη

²⁰ Περαιτέρω, στο άρθρ. 4 ορίζεται «*Τα όργανα θέσπισης ρυθμίσεων μεριμνούν για: α. Τον εντοπισμό και οριοθέτηση του προβλήματος, το οποίο επιβάλλει τη ρύθμιση και τον εντοπισμό των συναφών νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων. β. Τον προσδιορισμό και τεκμηρίωση των αρνητικών συνεπειών της μη ρύθμισης. γ. Τον προσδιορισμό των διαθέσιμων εναλλακτικών επιλογών και τη συγκριτική τεκμηρίωση της ικανότητάς τους να επιτυγχάνουν τους επιδιωκόμενους σκοπούς. δ. Τη στάθμιση των ωφελημάτων, του κόστους και των διακινδυνεύσεων που προκύπτουν από την υιοθέτηση της ρύθμισης σε αναφορά με τη βέλτιστη σχέση κόστους – οφέλους της προκρινόμενης εναλλακτικής και την ελάχιστη δυνατή επέλευση παρεπόμενων δυσμενών αποτελεσμάτων, ιδίως στην οικονομία, την κοινωνία, τη διοίκηση και το περιβάλλον... Την οργάνωση και παρακολούθηση κοινωνικής ή κάθε άλλου είδους διαβούλευσης, που κρίνεται ως αναγκαία, καθώς και την οργάνωση και παρακολούθηση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων κατά το σχεδιασμό, **εφαρμογή και αξιολόγηση** της ρύθμισης».*

Κοινοποίηση:

ΥΠΕΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ

κ. Λουκά Γεωργαλά
Μεσογείων 119,
11526 Αθήνα

ΥΠΕΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ & ΑΔΡΑΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ**

κ. Πέτρος Τζεφέρης
Μεσογείων 119,
11526 Αθήνα

ΥΠΕΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ**

κ. Ειρήνη Γκώγκου
Μεσογείων 119,
11526 Αθήνα

ΥΠΕΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ, ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

κ. Ιωάννη Μαχαίρα
Πατησίων 147
11251 Αθήνα

ΥΠΠΟΑ

Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ & ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

κ. Έλενα Κουντούρη
Μπουμπουλίνας 20-22,
106 82 Αθήνα

ΥΠΠΟΑ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ – ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

κ. Ανδρέα Ντάρλα
Αρδητού 34Β
11636 Αθήνα